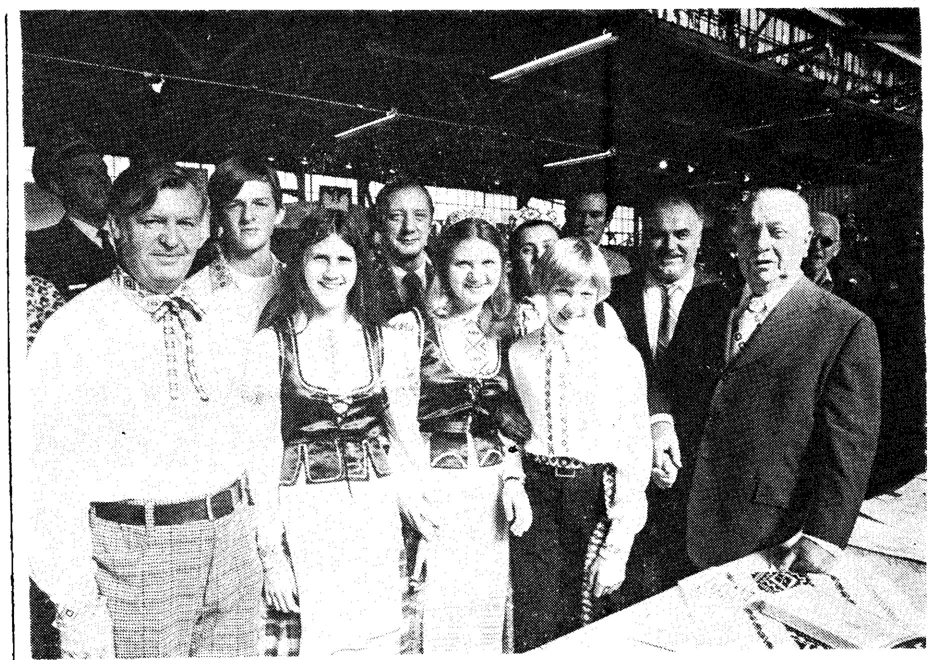
ГАЗЭТА БЕЛАРУСАЎ У ВОЛЬНЫМ СЬВЕЦЕ. ЦАНА — PRICE $1.00

Беларус

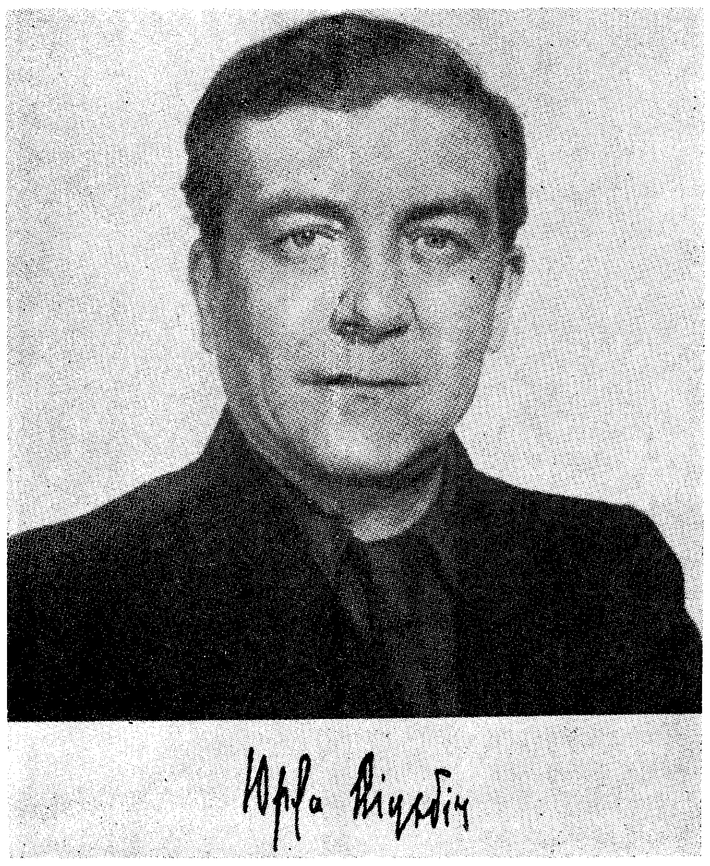
BIELARUS — BYELORUSSIAN NEWSPAPER IN THE FREE WORLD
POST ADDRESS: BIELARUS. P. O. BOX 109, JAMAICA, N. Y. 11431. Tel.: (212) 380-2036

Год XXV, № 214 New York, February — Люты 1975 Vol. XXV, № 214

Бурмістр Чыкага Рычард Дэйлі (першы справа) пры беларускім стоішчы зь ягонымі ўдзельнікамі на Міжнароднай Выстаўцы ў Чыкага (глядзі артыкул на 5-ай бачыне „Беларусы на Выстаўцы ў Чыкага").

АДЫЙШОЎ МАЙСТРА МАСТАЦКАГА НАРЫСУ

Вечным ходам жыцьця сьмерць бязьлітасна забірае й найбольш патрэбных. Гэта нам прыпамінае адыход зь ліку жывых, хоць і на 70-м ужо годзе жыцьця, ды на ўзвышшы сілаў і творчае актыўнасьці Юркі Віцьбіча, выдатнага пісьменьніка-ўзвышэнца, таленавітага журналістага, вялікага патрыёты. Адыйшоў знакаміты майстра апавяданьня, мастацкага нарысу, палітычнага фэльетону, які ўвесь свой талент і творчыя сілы аддаваў толькі роднаму краю й народу.

Юрка Віцьбіч, які друкаваўся шмат і пад прозьвішчам Юры Стукаліч, нарадзіўся 15 чырвеня 1905 году ў Вяліжы. Сярэднюю асьвету здабываў ён у гімназіі, пасьля-ж вучыўся ў настаўніцкім тэхнікуме. Пісаў ад юнацкіх ужо гадоў. Ды за пачатак літаратурнае сваe творчасьці ўважаў ён надрукаванае ў 1929 годзе ў часапісе „Ўзвышша" апавяданьне „Млынарова рука". З удалым творам прывітаў тады яго лістоўна ведамы ўзвышэнскі пісьменьнік Кузьма Чорны. Маладому аўтару гэты ліст, як ён казаў, быў раўназначным з выстаўленьнем „дыплёму на годнасьць пісьменьніка".

Творы Юркі Віцьбіча, — нарысы, апавяданьні, аповесьці, — ад гэтага часу друкуюцца ў розных пэрыядычных выданьнях, а ў гэтым ліку і ў часапісах літаратурных — „Узвышшы", „Полымі", „Маладняку". Важнейшыя зь іх, гэта апавяданьні „Альдэбаран", „Адоніс", „Усьмешка грэнадзіра Дзюкло", „Грыміць Перакагрыж", „Ян Непамуцэн", „Рэкрут імпэратара Паўлы", аповесьці — „Лшона Габоа Біўрушалайм", „Арцыбіскуп і сьмерд", „Ціхая Руба", „Мартын Путра". Асобнымі выданьнямі ў 30-х гадох выйшлі два зборнікі апавяданьняў. Дзьве кнігі іншыя ў друк не прапусьціла партыйная цэнзура за іхны патрыятычны „нацдэмаўскі дух".

У гадох крывавага партыйнага тэрору, калі ў беларускай рэспубліцы праводзіўся безаглядны татальны разгром беларускае якраз культуры, калі арыштоўваліся, дэпартаваліся ды нішчыліся масава беларускія навукоўцы, мастакі, пісьменьнікі, войструю атаку партыя павяла й супраць Юркі Віцьбіча. Гранілі яго за ідэялізацыю беларускага мінулага, за патрыятычны пафас, за „архаічнасьць" ягонае беларускае мовы, за выяўленую пашану да рэлігіі й царквы. З даручэньня партыйных ворганаў палітычнага тэрору нападкі ў друку супраць пісьменьніка вялі тады Андрэй Аляксандровіч, Аркадзь Куляшоў, Ізі Харык, Міхась Клімковіч, Міхась Лынькоў, Пятрусь Броўка.

У гады вайны, пасьля разгрому Гітлерам савецкіх арміяў ды ўцёкаў зь беларускае зямлі бальшавікоў, Юрка Віцьбіч адразу бярэцца за пяро, каб пісаць урэшце без кантролі ды шантажных пагрозаў партыйнае цэнзуры. Друкуецца ён тады ў розных беларускіх часапісах. Выходзяць з друку ў часе вайны й два зборнічкі ягоных нарысаў-апавяданьняў — „Вяліскія паўстанцы" ды „Нацыянальныя сьвятыні".

І ў лягерах для палітычных уцекачоў у Нямеччыне, у першыя паваенныя ўжо месяцы, Юрка Віцьбіч быў сярод тых першых, што ўзяліся за наладжаньне беларускае выдавецкае справы на чужыне. Рэдагуе ды выдае ён рэлігійна-грамадзкі часапіс „Зьвіняць званы Сьвятой Сафіі". Гэтым самым часам зь ягонае ініцыятывы й ягонымі захадамі засноўваецца літаратурнае згуртаваньне „Шыпшына" ды пад ягонай рэдакцыяй пачынае выходзіць аднайменны літаратурна-грамадзкі часапіс, сем нумароў якога выйшла ў Нямеччыне, два-ж апошнія ў ЗША.

Зь пераездам да ЗША ўвесь вольны ад заработнае працы час Юрка Віцьбіч аддае літаратурна-журналістычнай дзейнасьці. Друкуецца ён тады найбольш у часапісах „Бацькаўшчына" ды „Беларус", а таксама ў нюёрскім расейскім штодзёньніку. Асабліва шмат стаў ён пісаць і для друку ў газэтах, і для радыёвых перадачаў, пасьля таго, як гадоў дзесяць таму дзеля хваробы перайшоў на пэньсію.

Хоць у першыя паваенныя гады, падчас лягернага бытаваньня, Юрка Віцьбіч і быў увязаны ў груповыя спрэчкі, ды хутка ад іх ён адыйшоў, адмежаваўся, як ад непрадуктыўнага марнаваньня сілаў, дарагога часу й шкоднага нацыянальна самаедзтва. У сваёй пазьнейшай дзейнасьці пісьменьнік узьняўся над арганізацыйнымі й груповымі падзеламі ды перагародкамі, не зьвяртаў на іх увагі, ігнараваў іх. Усе свае сілы аддаваў ён толькі справе, для якое ідэйны палітычны эмігрант знайходзіцца на чужыне — абароне інтарэсаў свайго народу.

Творчая дзейнасьць Юркі Віцьбіча выяўлялася ў двух галоўна кірунках — мастацкае прозы ды ня менш мастацкае публіцыстыкі. Спачатку пісьменьнік аддаваў больш увагі апавяданьням і аповесьцям, пазьней-жа, ад гадоў ужо 25-ці перайшоў блізу вылучна на публіцыстыку — пісаў артыкулы, нарысы, фэльетоны. І публіцыстычныя творы Юркі Віцьбіча адзначаюцца высокім мастацкім узроўнем. Прыкоўваюць яны чытача майстэрствам арыгінальнага стылю пісьменьніка, эмацыянальным заўсёды трактаваньнем сюжэту, экспрэсыйнаю, плякатнае яскравасьці, вобразнасьцяй.

Юрка Віцьбіч быў і пісьменьнікам, і публіцыстым вельмі пладавітым. У ягонай спадчыне колькідзесят апавяданьняў і аповесьцяў, колькісот нарысаў, артыкулаў, фэльетонаў, ды вялікі лік палемічных зацемак і лістоў. Сюжэтна творчасьць пісьменьніка мела вельмі шырокі засяг і ў часе, і ў прасторы. Кранаў ён вельмі розныя справы й пытаньні мінулага й сучаснага свайго народу, яго дагісторыю й археалёгію, пару гістарычную й падзеі нашых дзён.

Ахопліваў пісьменьнік і ўсю тэрыторыю роднага краю. Ня было бадай кутка беларускай зямлі, які-б застаўся паза творчай ягонай увагай. Ён шырака выкарыстоўваў у сваіх артыкулах ды нарысах і навуковую літаратуру, і народны фальклёр — переказы й лягенды пра волатаў і іх магілы, пра старавечныя курганы, пра пушчы, рэкі, азёры, цэрквы, замкі, месты, мястэчкі й сёлы Беларусі.

Уражала, што артыкулы й нарысы Юркі Віцьбіча ахоплівалі вялізарны фактаграфічны матарыял. Дзівіла гэта таму, што 25 апошніх гадоў пісьменьнік жыў воддаль вялікіх гарадзкіх цэнтраў і пад бокам ня меў большых бібліятэкаў, куды мог-бы зьвяртацца па патрэбныя дадзеныя. Абапіраўся блізу вылучна на свой толькі багаты адпаведнай літаратурай кнігазбор і на сваю памяць.

Важнаю нацыянальна дзейнасьцяй Юркі Віцьбіча пасьля пераезду да ЗША было сыстэматычнае друкаваньне нарысаў і артыкулаў на беларускія тэмы ў ньюёрскім штодзёньніку „Новое Русское Слово". Газэту гэтую, як ведама, чытаюць ня толькі Расейцы, але й іншыя эмігранты краёў усходу Эўропы, што знаюць расейскую мову, у гэтым ліку й шмат Беларусаў, асабліва із старой эміграцыі. Вось на бачынах гэтага штодзёньніка Юрка Віцьбіч 25 гадоў стаяў зыркa на варце беларускае нацыянальнае справы, быў быццам яе ганаровым прадстаўніком-амбасадарам перад шматнацыянальным форумам чытачоў газэты.

За 25 гадоў у расейскім штодзёньніку пісьменьнік пад прозьвішчам Юры Стукаліч надрукаваў больш 200 нарысаў, артыкулаў, фэльетонаў, палемічных зацемак і лістоў. І блізу ўсе яны былі напісаныя на тэмы й пытаньні зь беларускае гісторыі, краязнаўства, культуры, сучаснага вызвольнага змаганьня. Ягоныя патрыятычныя выступы ў газэце выклікалі ціраз войструю рэакцыю з боку чорнасоценна-вялікадзяржаўна настроеных яе чытачоў. На сабе адчулі яны палемічную вайстрыню пяра пісьменьніка, калі ішло пра абарону праўды ды нацыянальных інтарэсаў беларускага народу.

Накіраваная супроць усіх ды ўсякіх акупантаў беларускае зямлі ды ворагаў беларускага народу публіцыстычная дзейнасьць Юркі Віцьбіча выклікала, зразумела, асабліва войструю рэакцыю ды гвалтоўныя на яго нападкі ў друку БССР. І ў менскай партыйнай прэсе, і ў савецкіх выданьнях для замежжа, і па радыё, на каманду маскоўскіх каляніяльных адміністратараў рэспублікі супроць Юркі Віцьбіча ўзьнімаўся ціраз цэлы гармідар савецкіх казённых пісакаў. З гэтага ён заўсёды цешыўся, бо гэта было довадам, што накіраваныя супроць прыгнятальнікаў-русыфікатараў народу ўдары трапляюць у мэту, б'юць па балючых іх мясцох.

Хоць гады былі ўжо й не маладыя, хоць дзеля недамогі крывязвароту ног пісьменьнік ад даўжэйшага часу рэдка выходзіў з дому, гэта яму аднак не перашкаджала весьці пісьменьніцкую працу да апошніх тыдняў жыцьця ды ўтрымліваць шырокае ліставаньне з суродзічамі.

Калі ў лістападзе мінулага году сілы сэрца ўрэшце надарваліся, ды ў вельмі цяжкім стане давялося зьлегчы на колькі тыдняў у шпіталь, Юрка Віцьбіч сьведамы быў таго, што ўжо ня шмат дадзена яму часу для далейшае працы пяром. Сьмерці ён не баяўся, хоць жыцьцё заўсёды любіў. Блізкі да яе ціраз ён быў яшчэ ў юнацтве, калі браў удзел у змаганьні з бальшавіцкімі бандамі.

Шкадаваў толькі, што абарвацца давядзецца тую працу, якой аддаваў увесь свой час і сілы, якую любіў. Шкадаваў, што застаецца столькі „недачытанага, недапісанага, неадказанага". І тлела яшчэ надзея, што сэрца мо яшчэ ўсё-ж уздужэе ды дасьць змогу „недапісанае" давесьці да задуманага завяршэньня. Дома якраз ляжаў, чакаў майстэрскае рукі, чарнавы накід чароднага артыкулу для „Беларуса" „Горад Сьвятога Мэркурыя" — нарысу пра старавечнае места Беларусі Смаленск.

Сьмерць блізкога чалавека — балючая страта ды цяжкое гора для сям'і, для родных. Абарванае-ж у гады творчых яшчэ сілаў жыцьцё выдатнага пісьменьніка — страта вялікая для ўсіх ягоных суродзічаў, страта ўсяго народу, для абароны свабоды якога да апошніх дзён жыцьця ён аддаваў свой талент, свае сілы. Перадчасны адыход Юркі Віцьбіча з фронту вызвольнага змаганьня народаў зь ґенасыдным вялікадзяржаўем, страта вялікая й для ўсіх, хто ў гэтым змаганьні па боку ня гвалту, канцлягераў ды каляніяльнага рабства, але правоў ды свабоды і чалавека, і народаў.

Ды зь сьмерцяй пісьменьніка не паміраюць ягоныя творы. Ідэйная сіла творчае спадчыны мастакоў слова нязьнішчальная. Стагодзьдзямі палымнее яна зыркім агнём выказанае сьвятое народнае праўды.

Ня ў сілах ніхто з балонак гісторыі выкасаваць, зьнішчыць і мастацка-ідэйную спадчыну Юркі Віцьбіча, спадчыну, што насычаная як рэдка пачуцьцём любові да свае роднае зямлі, свайго народу, што паўстала ў змаганьні за яго свабоду, вырастала ў трывозе за яго сяньня, у турботе за яго заўтра. Яна тэстамэнт ідэйны й прыклад будучым пакаленьням, яна ўклад вечны ў скарбніцу беларускае літаратуры.

А. Багровіч

ДАЛЕЙШЫЯ АХВЯРЫ НА ФОНД БЕЛАРУСКІХ ПАДРУЧНІКАЎ

Засноўнікі й кіравецтва Фонду Падручнікаў пры Беларускім Інстытуце Навукі й Мастацтва ў ЗША дзякуюць др. Уладзімеру Набагезу за складзеную другі раз ахвяру ў вышыні 100 даляраў. Замест вянка на магілу пісьменьніка Юркі Віцьбіча 50 дал. на конта пераказала Управа БІНіМ. На коньце, разам з папярэднімі, 2,277.25 дал.

ВЕРШЫ АТРЫМАНЫЯ З БАЦЬКАЎШЧЫНЫ

З НОВЫМ ГОДАМ, СУРОДЗІЧЫ

З Новым Годам, Суродзічы,
Да Вас сэрцам ірвуся.
І мне хочацца сяньня, як жыць,
Сесьці разам з усімі за стол беларускі
І, як долю, супольна Куцьцю разьдзяліць.
Пажадаць Вам здароўя, удачы, дастатку,
Гэткай сілы гранітнай у час лютых нягод,
Дабрыні беларускай, цяпла з родных хатаў,
Што Вас вечарам гэтым чакаюць штогод.
Няхай слова ляціць, бо дарогі інакшай,
Каб сустрэць Вас хоць сьвятам, няма для мяне.
Вы галінкі, крывінкі, Вы костачкі нашы,
У далёкай, ужо роднай для Вас старане.
Усё-ж гнёзды старыя існуюць на сьвеце,
Ёсьць той бацькаўскі кут дарагі і сьвяты,
Дык ад нас ў Дзень Калядны вітаньні прымеце,
Няхай вольна Вам будзе і добра, Браты!
Сяньня белы марозік і зь ветрам гамонка
Хутка нашы дарогі пакрыюць сьнягі,
З Новым Годам, са Сьвятам, Браты і Сястронкі,
Род наш усюды раськіданы і дарагі.

1974 — 75

ПРА ВАС, НАШЫ ДУМЫ

У сьнягох белапенных
Сяньня ўся Беларусь,
Жменю сьвежага сена
Пакладзе пад абрус.

І зьбярэ у застольлі
Ўсю сямейку, сыноў
І па некім застогне,
Хто за стол ня прышоў.

А у хаце гасьціннай
Скрозь ялінкавы пах,
Будуць сьлёзы-ўспаміны
І надзея ў вачах.

Будуць поўныя місы
Дабра з поля свайго,
Застанецца пакрысе
Нат жывёле ўсяго.

Гараць сьвечкі на дрэўцы,
Сьлёзаў капае воск
Па ўсіх тых, хто у сэрцы,
Хто калісьці тут рос.

Ня ўся ў зборы чалядка,
Сьвет шырокі ня дом . . .
Ціха, ціха калядкі
Паплывуць за сталом.

Дзе ня ёсьць Вы,
Каго адагнаў ліхі час
Ад стала і ад Маці,
Нашы сэрцы пры Вас.

Хто далёка у людзях
Свае ўспомніў куты,
Няхай добра Вам будзе
Ў гэты вечар сьвяты.

Вы ня лісьце апаўшае
На няласцы вятроў,
Вы ёсьць родныя, нашыя,
Наша цела і кроў.

Калі дзелім куцьцю мы
Ў гэты вечар сьвяты,
Дык пра Вас нашы думы,
Нашы сэрцы, Браты.

Долі, шчасьця жадаем,
Роўных, гладкіх дарог.
Што-ж, мы дзелім, што маем,
А далей, што дасьць Бог!

1974 — 75

Ад Рэдакцыі: Прозьвішча аўтара вершаў, ведамае Рэдакцыі, із зразумелых прычынаў тут не падаецца.

BIELARUS
Byelorussian Newspaper in the Free World
Published monthly by
BYELORUSSIAN-AMERICAN ASSOCIATION. Inc.
Subscription $10.00 yearly.
„БЕЛАРУС" — Газэта Беларусаў у Вольным Сьвеце.
Выходзіць месячна. Рэдагуе Калегія.
Выдае: Беларуска-Амэрыканскае Задзіночаньне.
Выпіска зь перасылкаю — 10.00 дал. на год.
Незамоўленыя рукапісы назад не зьвяртаюцца.
Артыкулы, падпісаныя прозьвішчам аўтара, могуць выражаць пагляды, зь якімі Рэдакцыя не згаджаецца.

ДРУГАЯ КАНАДЗКАЯ КАНФЭРЭНЦЫЯ КАНАДЗКАЕ КАНСУЛЬТАТЫЎНАЕ РАДЫ ДЛЯ СПРАВАЎ ШМАТКУЛЬТУРНАСЬЦІ

Другая Агульна-Канадзкая Канфэрэнцыя **Касультатыўнае Рады для Спраў Шматкультурнасьці** адбылася 13 і 14 сьнежня, 1974, у будынку Парляманту ў Атаве.

Вызначаная Міністрам у травені, 1973, **Кансультатыўная Рада** складаецца з 101 прадстаўніка й рэпрэзэнтуе 47 этнічна-моўных групаў Канады, у тым ліку Тубыльцаў, Ангельцаў, Французаў ды іншых улучна зь Беларусамі. Рада ачолена выдатным юрыстам зь Вініпэгу вугорскага паходжаньня сп. Юліюсам Котэлесам і дзеліцца на пяць рэгіянальных сэктараў, зь якіх найбольшы Антарыйскі.

Галоўнае заданьне Рады даваньне кансультацыі Міністру. Сп. Джон Манро Міністар для Спраў Шматкультурнасьці ў сваёй прамове на Канфэрэнцыі сказаў: „Я ўважаю вашую Раду за вочы й вушы Праграмы Шматкультурнасьці."

Адным з найважнейшых пунктаў парадку дня Канфэрэнцыі было прыняцьце ды ўручэньне Міністру для Спраў Шматкультурнасьці Джону Манро **Першае Гадавое Справаздачы Канадзкае Кансультатыўнае Рады для Спраў Шматкультурнасьці.**

Першая Гадавая Справаздача Кансультатыўнае Рады — гэта ёмістая кніга з 12-цю разьдзеламі. Тут вельмі агульна затрымаемся на найважнейшым 11-тым разьдзеле: **„Рэкамэндацыі Канадзкае „Кансультатыўнае Рады для Спраў Шматкультурнасьці"**, а менавіта на **„Прыёрытызм" — „Пяршынствах"**, ці інакш — на найважнейшых справах, якімі трэба заняцца перш за ўсё.

Гэтых **„Найважнейшых Справаў"** ёсьць шэсьць.

Першыя дзьве справы доўга-тэрміновыя, якімі трэба заняцца безадкладна, але ўвядзеньне ў жыцьцё якіх вымагае даўжэйшага часу. Гэта: **1. Захаваньне мовы й культуры паасобных этнічных групаў. 2. Іменьне да стварэньня роўных магчымасьцяў ува ўсіх адносінах для ўсіх групаў.**

Іншыя чатыры „пяршынствы" каротка-тэрміновыя. Яны ўжо праводзяцца ў жыцьцё. Гэта: 1. Культурныя цэнтры этнічных групаў і шматкультурныя цэнтры. 2. Этнічная прэса й масавая інфармацыя. 3. Мастацтва ў шматкультурным грамадзтве. 4. Імігрант у шматкультурным грамдзтве. 5. Адумысловая катэгорыя — Становішча моладзі ў шматкультурным грамадзтве.

Найбольшую вагу прыдавала Кансультатыўная Рада суадносінам **між мовай і культурай** з аднаго боку і пашанай адзінкі да самой сябе й свайго паходжаньня — з другога.

Сябры Рады ўважаюць, што творчыя імпульсы адзінкі крынічаць зь веды культуры яе продкаў пры наяўнасьці пашаны да сябе й свайго паходжаньня.

Першай перадумовай захаваньня й разьвіцьця культуры данае групы ёсьць захаваньне й перадаваньне нашчадкам роднае мовы. У Справаздачы кажацца:

„Чым больш хтось разумее мову сваіх продкаў, тым глыбей ён будзе разумець іх культуру, тым мацнейшая будзе творчая база для наяўнага таленту... Культура — гэта спосаб жыцьця, думаньня й адчуваньня, гэта нутраная сіла, што ажыўляе значную групу адзінак, якіх яднае супольная мова, супольныя звычаі, абычаі й пачуцьці".

А ў уступе да **„Рэкамэндацыяў"** гаворыцца:

„Канадыйская Кансультатыўная Рада для Шматкультурнасьці ўважае, **што мова** гуляе важную ролю у захаваньні й разьвіцьці культуры для ўсіх людзей Канады." І таму:

1. „Рэкамэндуецца, што дзеля ўвядзеньня ў жыцьцё палітыкі шматкультурнасьці, Фэдэральны Ўрад Канады павінен мець адпаведныя фонды для навучаньня моваў іншых, як ангельская й французская, пачынаючы ад дашкольнага аж да ўнівэрсытэцкага ўзроўню ўлучна".

Другім доўга-тэрміновым „пяршынствам", на якое Рада кладзе асаблівы націск, гэта змаганьне зь няроўнасьцяй магчымасьцяў этнакультурных групаў у захаваньні й разьвіцьці шматкультурнае спадчыны Канады.

Адносна каротка-тэрміновых „пяршынстваў" Рада рэкамэндуе: 1. Каб культурныя цэнтры этнічных групаў маглі атрымоўваць дапамогу ў форме даўгатэрміновых і нізкапрацэнтавых пазычак. 2. Каб шматкультурныя цэнтры, якія павінны быць хутчэй выняткам як правілам, атрымоўвалі дапамогі толькі ў выпадку абсалютнай неабходнасьці. 3. Каб этнічная прэса атрымоўвала матарыяльную дапамогу. 4. Каб СыБіСы пашырала перадаваньне сваіх праграмаў на іншых мовах, чымся ангельская й француская. 5. Рада рэкамэндуе сталы перагляд сыстэмы „грантаў" (субсыдыяў) Фэдэральнага Ўраду й прапануе, каб субсыдыі для праграмаў Шматкультурных Мастацтваў былі накіроўваныя праз ведамыя міжгруповыя цэнтры, прыкладам Канадыйская Рада Народнага Мастацтва (Канэдыен Фолк Арт Каўнсыл) і этна-культурныя арганізацыі (прыкладам БІНіМ у Канадзе). 6. Рада рэкамэндуе, каб Урад субсыдыяваў мастацкія фэстывалі, выстаўкі ды павышэньне ўзроўня прафэсыйнага й аматарскага мастацтва.

Дацэньваючы значэньне моладзі яе ўзгадаваньня, Рада рэкамэндуе: 1. Каб Міністар навязаў бліжэйшыя суадносіны з правінцыяльнымі дзейнікамі ў галіне адукацыі з мэтай увядзеньня ў школьную праграму новых даляглядаў, што паказвалі-б на шматкультурную рэчаіснасьць Канады. 2. Рада рэкамэндуе арганізаваць агульна-канадзкую канфэрэнцыю, у якой моладзь у веку да 25 год была-б і арганізатарам і ўдзельнікам, ды якая выявіла-б пагляды й спадзяваньні моладзі адносна шматкультурнасьці Канады. 3. Рада рэкамэндуе, каб у будучыні назначэньні ў Кансультатыўную Раду для Шматкультурнасьці праглядалі ды маладых падстаўнікоў у веку да 25 год.

Гэтыя, тут вельмі агульна паданыя, рэкамэндацыі Кансультатыўнае Рады для Спраў Шматкультурнасьці дэтальна распрацаваны ў Гадавой Справаздачы, якая ёсьць вынікам 26-ці рэгіянальных і агульнаканадзкіх канфэрэнцыяў і паседжаньняў.

**
*

Мы, выгнанцы із свайго краю, дзе панявольнік праз сыстэматычнае вынішчэньне нашае мовы, нашых помнікаў гісторыі й культуры хоча вырваць душу зь беларускага народу, тут на глебе Канады маем поўнае права й магчымасьці захоўваць сваю родную мову, перадаваць яе нашым нашчадкам, перахоўваць і разьвіваць нашую культуру, нашыя звычаі й традыцыі.

Нам даюцца магчымасьці зацьвісьці „як сонца пасьля непагоды, у гоўнай славе, роўнай згодзе між усіх народаў!"

Але за гэта ад нас вымагаецца **груповае сілы волі да жыцьця**, ад нас вымагаецца сарганізаванасьці да груповых „высілкаў... і процьму цёплага каханьня". Ад нас вымагаецца выконваньня запавету Францішка Багушэвіча: „Не накідайце-ж мовы нашай беларускай, каб ня ўмерлі!"

Раіса Жук-Грышкевіч

Чытайце, выпісвайце, пашырайце газэту Беларусаў у Вольным Сьвеце „БЕЛАРУС"

ЗЬ БЕЛАРУСКАГА ЖЫЦЬЦЯ Ў ЧЫКАГА
Ў ДРУГОЙ ПАЛАВІНЕ МІНУЛАГА ГОДУ

СУСТРЭЧА З КАРДЫНАЛАМ МІНДШЭНТЫ

22 чырвеня летась беларуская група Чыкага спаткала Кардынала Міндшэнты ў залях каталіцкай катэдры Голы Нэйм з нагоды ягонага прыезду ў Чыкага ў вадведзіны да вугорскага грамадзтва. Ад імя Беларусаў д-р Вітаўт Рамук вітаў Кардынала, як змагара за рэлігійныя й гуманітарныя правы чалавека ў акупаваным камуністымі Вугоршчыне. Сп-ня Вера Рамук уручыла яму кнігу ў ангельскай мове праф. Івана Любачкі „Беларусь пад савецкім панаваньнем". Дзякуючы за гэты падарунак, Кардынал зазначыў, што камунізм — гэта вялікая загроза для сьвету. Ён пабагаславіў беларускую групу й беларускі ды амэрыканскі сьцягі, прэзэнтаваныя нашай моладзяй. Вечарам таго-ж дня была паказаная ў тэлевізіі нашая група з Кардыналам із сьцягамі й прывітальным плякатам.

УГОДКІ СЬВЯТАРСТВА АЙЦА УЛАДЗІМЕРА ТАРАСЭВІЧА

23 чырвеня Беларуская Парахвія Хрыста Збаўцы ўрачыста адзначала 25-я ўгодкі сьвятарства а. Уладзімера Тарасэвіча, настаяцеля гэтай парахвіі. Пасьля ўрачыстай Літургіі адбылося прыняцьцё ў банкетавай залі парахвіі пры ўдзеле шматлікіх сьвятароў розных веравызнаньняў і абрадаў, парахвіянаў ды запрошаных гасьцей. На праграму зложыліся прамовы прысутных, у якіх падчыркваліся заслугі а. Уладзімера для парахвіі, а таксама ў галіне грамадзка-рэлігійнай і экумэнічнай. У праграме музычна-вакальнай выступалі сп. Сьцяпан Віцік, сп-ні Вера Рамук і Надзея Кулікович пад акампаньямант сп. Станіслава Боцэка й а. Язэпа Сыру. З моладзі выступалі дочкі д-ра й сп-ні Занковічаў, выконваючы інструмэнтальныя нумары. З нагоды юбілею былі прысланыя прывітальныя тэлеграмы ад Кардынала з Чыкага, Біскупа Ч. Сіповіча, кангрэсмэна Анунчыё й ад сьвятароў розных веравызнаньняў, а таксама зь Белага Дому, з Палаты Рэпрэзэнтантаў штату Іліной і Гарадзкой Управы Чыкага. Былі таксама прысланы Юбіляру мэдалі Камітэту Тыдня Паняволеных Народаў ды мэдаль на двухсотыя ўгодкі Задзіночаных Штатаў Амэрыкі. Адпаведны артыкул пра юбілей а. Уладзімера зь ягонай фатаграфіяй быў зьмешчаны ў тыднёвіку „Лернэр Таймс Ньюспэйпэр".

ТЫДЗЕНЬ ПАНЯВОЛЕНЫХ НАРОДАЎ

20 ліпеня прайшоў па горадзе імпазантны парад Тыдня Паняволеных Народаў, які быў найвялікшым на працягу мінулых 15-ёх гадоў. Беларуская група зрыхтавала багатыя й прыгожыя рыдван з патрэтам Кастуся Каліноўскага й зь ягоным векапомным тэстамантам: „Толькі тады, народзе, зажывеш шчасьліва, калі над табой Маскаля ўжо ня будзе!" Вуліца Стэйт, па якой праходзіў парад, была ўдэкараваная сьцягамі ўсіх этнічных групаў, што прыймалі ўдзел у паходзе. Камітэт Прыяцеляў Паняволеных Народаў быў выдаўшы адпаведную гэтай нагодзе брашуру. У ёй былі зьмешчаныя між іншым праклямацыі на гэты дзень бурмістра гораду Рычарда Дэйлі й губарнатара штату Іліной Дэна Вокэра ды прывітаньні ад шматлікіх сэнатараў і кангрэсмэнаў, ад розных штатавых і гарадзкіх установаў, а таксама ад этнічных арганізацыяў, у тым ліку й ад беларускага грамадзтва Чыкага.

Пасьля параду адбыўся банкет і ўручэньне старшыні Камітэту Паняволеных Народаў у Чыкага амэрыканскага сьцягу, прывезенага кангрэсмэнам Анунчыё з Капітолю ў Вашынгтоне, як сымбалю змаганьня за свабоду й дэмакрацыю.

ЦАРКОЎНАЯ МАЁЎКА

15 верасьня адбылася ў Лібанскім Цэнтры ў Гілсайд, непадалёк ад Чыкага, маёўка спалучаная з праграмай. У маёўцы прынялі ўдзел розныя этнічныя групы царквау ўсходняга абраду. Пасьля паўдня была адслужаная многімі сьвятарамі ўрачыстая Літургія ў арамэйскай мове, на якой гаварыў Ісус Хрыстос, а царкоўны хор выканаў настаёвыя мілагучныя сьпевы. Удзельнікі маёўкі мелі магчымасьць спрабаваць кулінарных спэцыялітэтаў з кухняў розных этнічных групаў. Яны таксама пазнаёміліся з выстаўкай, якая прадстаўляла рэлігійную культуру ў форме кніжак, часапісаў, царкоўнай вопраткі, а таксама прадмэтаў фальклёрнага характару.

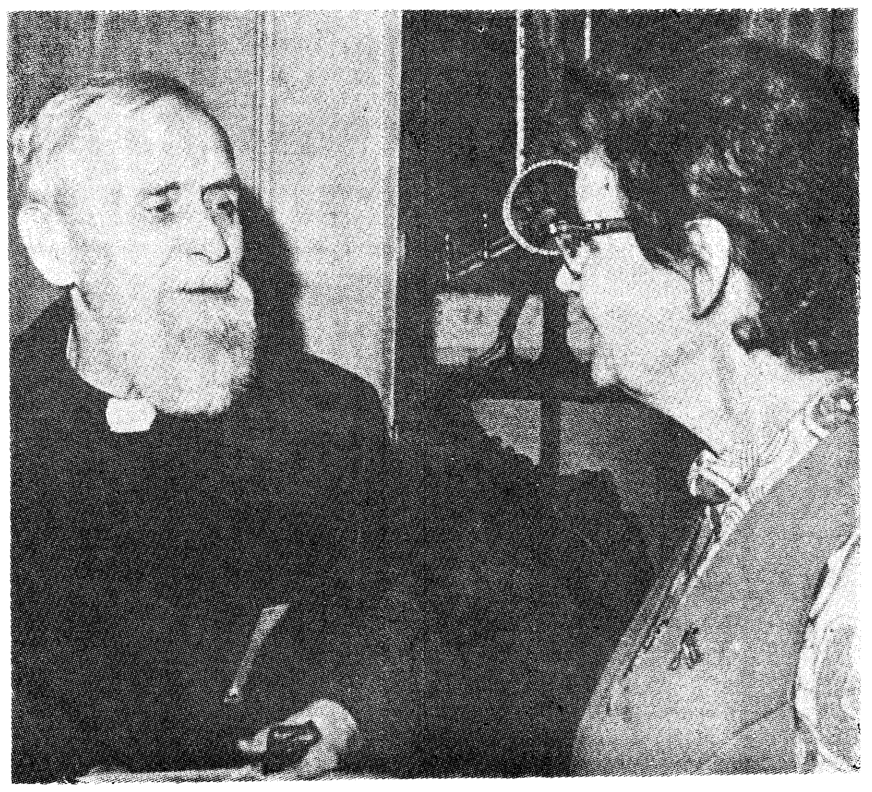
Нашая беларуская група парахвіі Хрыста Збаўцы пад кіраўніцтвам сп-ва Ванды й Міхася Махначоў пры супрацоўніцтве іншых зарганізавала цікавае стоішча, якое вылучнівалася багатай колькасьцяй экспанатаў. Для зацікаўленых раздаваліся брашуркі ў ангельскай мове пра Беларусь, парахвію Хрыста Збаўцы ды па гісторыю хрысьціянства на Беларусі.

Вечарам гэтага-ж дня адбылася ў залі цэнтру вакальна-музычная й харэаграфічная праграма, у якой прынялі ўдзел Беларусы, Украінцы, Лібанцы ды Румыны. Беларуская праграма складалася із салёвых партыяў, выкананых сп-няй Верай Рамук і сп-няй Надзеяй Кулікович пад акампаньямант а. Язэпа Сыру.

АДКРЫЦЬЦЁ МАЗАІКІ МАРКА ШАГАЛЯ

28 верасьня адбылося ўрачыстае адкрыцьцё мазаікі Марка Шагаля, слаўнага мастака родам зь Віцебску. З гэтае нагоды было наладжанае прыняцьцё на тэрасе Першага Нацыянальнага Банку ў Чыкага, на якое былі запрошаныя прадстаўнікі ад артыстычнага й культурнага сьвету, прадстаўнікі бізнэсу й замежнага дыпляматычнага корпусу ў Чыкага. Беларусаў на прыняцьці прадстаўлялі Сп-ва д-р Вітаўт і Вера Рамукі. Пры гэтай нагодзе была ўручаная кніга „Жывапіс Беларусі" з дэдыкацыяй ад беларускай групы сп-ні Шагаль, бо сам мастак чуўся змучаны і ня мог быць прысутным на прыняцьці.

АЙЦЕЦ ЯЗЭП ГЭРМАНОВІЧ НАВЕДАЎ ЧЫКАГА

Сп-ня Тарэса Тарасэвіч вітае а. Язэпа Гэрмановіча на 61-я ўгодкі ягонага сьвятарства

Ад 6 лістапада да 19 сьнежня прабываў у Чыкага а. Язэп Гэрмановіч ведамы беларускі паэта, пісьменьнік і рэдактар часапісу „Божым Шляхам" у Лёндане. У часе свайго прабываньня ён адпраўляў сьв. Літургію ў заходнім абрадзе, ужываючы, заміж лацінскай, беларускую мову, і даў сэрыю рэлігійных навукаў-казаняў у беларускай царкве Хрыста Збаўцы, пераплятаючы іх апавяданьнямі пра свае сумныя перажываньні ў савецкіх канцэнтрацыйных лягерах.

8 сьнежня парахвія Хрыста Збаўцы адзначыла 61-я ўгодкі сьвятарства а. Язэпа Гэрмановіча. Пасьля ўрачыстай Літургіі, адслужанай Юбілярам, быў наладжаны супольны абед з праграмай. Дзеці спадарства Міколы й Марты Кучураў уручылі Юбіляру прыгожы букет кветак. З прамовай ад Беларускага Кардынальнайнага Камітэту Чыкага выступіў ягоны старшыня Васіль Пунтус, які падчыркнуў заслугі Юбіляра на грунтце грамадзка-рэлігійным. Кароткім словам прывітаў Юбіляра д-р Аўген Вярбіцкі із штату Масачусэтс. Ад імя парахвіі Хрыста Збаўцы прамаўлялі сп-ня Ванда Махнач і сп. Янка Чарнэцкі. З даўжэйшым словам выступіў д-р Вітаўт Рамук, ахарактарызаваўшы жыцьцё й дзейнасьць а. Я. Гэрмановіча.

У мастацкай праграме прыймалі ўдзел сп. Гэнрык Янчэўскі, выканаўшы на фартапіяне некаторыя творы кампазыцый М. Куліковіча, Янка Рамук з дэклямацыяй верша, напісанага а. Гэрмановічам у 1962 годзе ў Пэорыі, сп-ня Вера Рамук выканала дзьве беларускія песьні пад акампаньямант Ірэны Рамук, Юрка Жызьнеўскі выканаў адзін нумар на акардэоне. У далейшым выступалі сп. Міхась Баглан зь ігрой на арганах і фартапіяне, сп. Барыс Янчэўскі з сынам Гэнрыкам зь ігрой на фартапіяне й клярнэце ды сп. Надзея Куліковіч з песьнямі пад акампаньямант Гэнрыка Янчэўскага.

Пасьля гэтага а. Янка Тарасэвіч прачытаў свой собскі верш, прысьвечаны Юбіляру, а а. Уладзімер Тарасэвіч, які вёў праграму, у сваім канчатковым слове падзякаваў Юбіляру за ягоныя красамоўныя казані, пажадаў яму шмат гадоў плённай працы на беларускай рэлігійна-грамадзкай ніве ды запрасіў яго наведаць Чыкага на 25-я ўгодкі ад заснаваньня царквы. Банкет закончыўся прамовай а. Юбіляра, у якой ён падчыркнуў вялікую ролю дарастаючай моладзі. Між іншым, а. Гэрмановіч працуе над кнігай „Маніфэст для Моладзі", першая частка якой гатовая ўжо для друку.

РАЗЬВІТАНЬНЕ З ДОКТРАМ ГРАБІНСКІМ

15 лістапада Беларусы Чыкага разьвіталіся з д-рам і сп-няй Грабінскімі, якія пераехалі на сталае жыцьцё ў Флярыду пасьля таго, як д-р Балеслаў Грабінскі перайшоў на эмэрытуру. На разьвітаньні былі прамовы а.а. У. Тарасэвіча і Я. Гэрмановіча, старшыні Згуртаваньня Беларусаў штату Іліной Антона Бяленіса і д-ра Вітаўта Рамука. Д-р Грабінскі, дзякуючы за прыемныя словы, запэўніваў, што ён і далей будзе актыўным у беларускім нацыянальным жыцьці.

АЙЦЕЦ АЛЯКСАНДАР НАДСАН У ЧЫКАГА

Другім гасьцём зь Лёндану быў дырэктар Беларускай Бібліятэкі й Музэю імя Францішка Скарыны ў Лёндане а. Аляксандар Надсан, які прыбыў у Чыкага 16 сьнежня. У часе свайго пабываньня а. Надсан зрабіў два цікавыя навуковыя даклады: „Малітоўнікі для сьвецкіх людзей у славянска-беларускай мове 16-га стагодзьдзя" і „Беларускія буквары 16-га стагодзьдзя". Абодвы даклады выклікалі цікавую дыскусію. Кажнае нядзелі а. Надсан адпраўляў у беларускай царкве Хрыста Збаўцы Літургію ў ўсходнім абрадзе й часткава ў беларускай мове, падчас якіх гаварыў казані цікавыя зьместам і характэрным падыходам да жыцьцёвых праблемаў.

ЯЛІНКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

Звычаем папярэдніх гадоў, 29 сьнежня была наладжаная ялінка для дзяцей пры парахвіі Хрыста Збаўцы. У праграме выступалі дзеці, выконваючы музычныя калядныя мэлёдыі ды ўсёй грамадой праспявалі колькі калядак. Наапошку Сьвяты Мікалай расказаў аб значэньні гэтага дня ды раздаў падарункі, выклікаўшы радасьць і задаваленьне сярод дзяцей.

Д-р Вітаўт Рамук

ПЕРШЫЯ БЕЛАРУСКІЯ БУКВАРЫ

Грунтоўна апрацаваная гісторыя старое беларускае друкаванае кнігі яшчэ не напісаная. Няма пакульшто й дакладнага ўліку ўсіх у XV-XVIII стагодзьдзях у друкарнях беларускіх надрукаваных кнігаў. Асабліва мала ўвагі зьвярталі дасьледнікі на адну галіну старога беларускага кнігадруку — на першыя падручнікі навукі чытаньня, на першыя лемантары-буквары.

Вывучэньню вось гэтага важнага пытаньня шмат часу апошнімі гадамі адводзіць а. Аляксандра Надсан, дырэктар Беларускае Бібліятэкі й Музэю імя Францішка Скарыны ў Лёндане. Цікавыя вынікі сваіх дасьледваньняў падаў ён 7 сьнежня 1974 году на навуковым паседжаньні Беларускага Інстытуту Навукі й Мастацтва ў Нью Ёрку. Тэма рэфэрату была: „Беларускія буквары XVI-XVII стагодзьдзяў".

Як рэфэрэнт інфармаваў, да 1951 году ведама было толькі сем усходнеславянскіх буквароў XVI-XVII ст., 5 з гэтага было беларускіх, 2 маскоўскія. Ад гэтага часу выяўлена было яшчэ 15 букварoў, і цяпер ведама іх усіх 22, з чаго 16 было выдадзена на землях Беларусі, 4 на тэрыторыі Ўкраіны, 2 у Маскве. Тры зь беларускіх букварoў выявіў у бібліятэках Захаду сам а. А. Надсан.

Букварoў гэнымі часамі было надрукавана напэўна шмат больш, толькі захаваўся іх малы лік, ды й з захаваных ня ўсе яшчэ выяўленыя ды апісаныя. Буквары, як і календары, належаць да кніжак асабліва інтэнсыўнага ўжытку й пры частым карыстаньні яны хутка нішчацца, „зачытваюцца" вучнямі. Гэта прычына таго, што старыя буквары ведамыя толькі па адным-двух экзэмплярах, калі некаторыя іншыя старадрукі захаваліся ў шмат большым ліку, навет і па колькідзесят. Шмат букварoў і нагул загінула.

Экзэмпляры букварoў сяньня ведамых знойдзеныя пераважна не на землях народаў усходнеславянскіх, для якіх яны прызначаліся, але ў бібліятэках краёў Захаду, дзе яны ляжалі стагодзьдзямі бяз ужытку, дзе зьнішчэньне карыстаньнем імі не пагражала. Ведамыя сяньня экзэмпляры ўсходнеславянскіх букварoў былі знойдзеныя ў бібліятэках Лёндану ды Оксфорду ў Ангельшчыне, Дубліну ў Ірляндыі, Капэнгагі ў Даніі, Упсалі ў Швэцыі, Готы ў Нямеччыне, Гарварду ў ЗША ды іншых.

Першыя ведамыя беларускія буквары былі надрукаваныя ў Вільні, пры самым канцы XVI стагодзьдзя, у друкарнях Сьвятатраецкага Брацтва ды Дому Мамонічаў. Ад гэтага часу да зьнішчальнае маскоўскае навалы на беларускія землі 1654 году, якая спаралiжавала на доўга дзейнасьць друкарняў Беларусі, выйшла шмат розных букварoў. Друкавалі іх тады беларускія друкарні ў Вільні, у Еўі пад Вільняй, у Кутэйне пад Воршай, у Магілеве.

Пасьля сьціплых памерам і зьместам першых букварoў Беларусі, зьяўляюцца пазьней буквары ўважна, прадумана апрацаваныя. У іх зьмесьце была заўсёды табліца кірылічнага альфабэту, узоры складаньня літараў у склады ды навука чытаньня складамі, знакі прыпынку, лічбы, тэксты да пачатковага чытаньня — малітвы, выбраныя адрыўкі старога й новага запавету, розныя рэлігійна-маральныя павучэньні, часам пададзеныя ў вершаванай форме, ды альфабэтна складзеныя акростыхі. У пісаным арабіцай Кітабе беларускіх мусульманаў, што перахоўваецца ў Брытанскім Музэі, памешчаны й пісаны пабеларуску акростых арабскага альфабэту.

Чытаць і пісаць дзяцей тады вучылі ў брацкіх і царкоўных школах, або дома. Настаўнікамі былі пераважна асобы духоўныя, сьвятары або дзякі. За галоўную мэту навукі чытаньня яны сабе ставілі тое, каб іхныя вучні пасьля маглі самастойна чытаць пісаныя пацаркоўнаславянску рэлігійныя кнігі. Дзеля гэтага па мове буквары Беларусі гэнае пары, гэта буквары беларуска-царкоўнаславянскія. У іх тэксты да чытаньня — малітвы, біблійныя ўрыўкі, — падаваліся пацаркоўнаславянску, розныя-ж паясьненьні — у мове вучняў, мове беларускай.

У пачатку XVII стагодзьдзя беларускія буквары дасягнулі высокага ўзроўня й сваім мэтадалягічна прадуманым укладам, і друкарскім афармленьнем. Для большага зацікаўленьня вучняў кніжкаю, буквары тады сталі аздабляць мастацка выкананымі дрэварытнымі ілюстрацыямі.

Асабліва на высокім пэдагагічным узроўні складзены буквар, што ў 1618 годзе ў Еўі выдала віленскае Сьвятадуховае Брацтва. Мае ён 52 балонкі (104 бачыны). У альфабэце гэтага буквара ўпяршыню ў друку ўведзеная новая кірылічная літара для абазначэньня гуку „g" — „г". Гук гэты перад тым у пісьме й друку азначаўся двумя літарамі — „кг".

У еўеўскім буквары ўведзенае й абазначэньне „і" кароткага літарай „й" (з дужкай над літарай). У пісьме гэткі спосаб напісаньня нескладовага „і" быў ведамы ў Беларусі ўжо пры канцы XV ст. Еўеўскім букварам гэтая літара ўводзілася першы раз у друк ды замацоўвалася. Пазьней беларускае напісаньне „й" было перанятае й у друку ды пісьме расейскім.

У загалоўку еўеўскага буквара першы раз зьяўляецца й слова БУКВАР на азначэньне кніжкі-падручніка да навукі чытаньня. Да гэтага друкаваныя лемантары называлі ці АЗБУКАЙ, ці проста „Навука ку чытаньню". Слова БУКВАР, заведзенае ў Беларусі ў другой палавіне XVII ст. было перанятае й у Маскоўшчыне, ды на землях Украіны. Дык слова БУКВАР беларускага, а не расейскага паходжаньня як памылкова ўважаецца.

І сваім мэтадалягічным укладам зьместу, і друкарскім афармленьнем, беларускія буквары XVI-XVII стагодзьдзяў доўга былі недасягальным узорам для шмат якіх букварoў Маскоўшчыны й Украіны. Зь іх там карысталіся, і зьмест, і друкарскі іх выгляд капіявалі.

Свой цікавы рэфэрат пра мала дасьледваную галіну старога беларускага друку а. А. Надсан ілюстраваў пражэктарным паказам бачынаў з розных старых букварoў. Прысутныя праслухалі рэфэрат зь вялікім зацікаўленьнем, пасьля-ж яго заканчэньня было шмат пытаньняў. Уражала карпатлівая праца ўкладзеная ў пошукі ды вывучэньне старых беларускіх падручнікаў навукі чытаньня, вывучэньне, вынікі якога гэтак важныя для асьвятленьня разьвіцьця школьніцтва, асьветы й пэдагагічнае думкі на землях Беларусі.

На заканчэньне вечару дастойнага Госьця й усіх прысутных сьціплаю смашною пачосткай гасьцілі прыязныя беларускай навуцы жанчыны.

СУСТРЭЧА ЗЬ БЕЛАРУСКІМІ СПАРТСМЭНКАМІ Ў МЭЛЬБУРНЕ

18 сьнежня летась прыбыла ў Мэльбурн (Аўстралія) савецкая гімнастычная дружына, у складзе якой былі й дзьве ведамыя беларускія спартсмэнкі: сусьветнае славы Вольга Корбут і Ліда Горбік ды іхны трэнар Рэнальд Кныш, які, як ён пасьля асьветчыў, ёсьць таксама Беларусам зь дзядоў і прадзедаў.

Пра савецкую гімнастычную дружыну шмат пісалася яшчэ перад ейным прыездам сюды ў аўстралійскай прэсе, асабліва пра нашых беларускіх спартсмэнак. Да гэнага часу мы ўжо атрымалі інфармацыі з Пэрту (Заходняя Аўстралія), дзе тамашнія Беларусы спаткалі нашых спартсмэнак ды пасьля мелі магчымасьць падзіўляць іхнае ўмельства. Падчас выступленьня ў сталіцы Заходняй Аўстраліі Беларусы Мэльбурну навязалі лучнасьць з агенцыяй, якая кіравала ў адміністрацыйным кірунку савецкай дружынай. Агенцыя выразіла згоду, што Беларусы спаткаюць сваіх суродзічак на аэрадроме, але ў сувязі з антысавецкай дэманстрацыяй мэльбурнскіх Жыдоў, савецкая дружына пакінула лётнішча бочным выхадам. Тады агенцыя запрапанавала групе Беларусаў зараз-жа прыехаць у матэль — месца побыту савецкае дружыны, дзе й наступіла спатканьне й уручэньне кветак і іншых падарункаў Вользе Корбут і Лідзе Горбік.

Назаўтрае 19 сьнежня вялікая група Беларусаў мела магчымасьць пабачыць выступленьні дружыны ў найбольшай у Мэльбурне залі г. зв. фэстыўнай, якая была перапоўненая людзьмі (заля можа зьмясьціць да 7 тысячаў асобаў). Нашыя спартсмэнкі атрымалі, зусім заслужана, найбольш авацыяў і воплескаў, а прысутныя мэльбурнскія Беларусы запрапанавалі беларускім спартсмэнкам і трэнару ды кіраўніку дружыны прыватную сустрэчу, якая й адбылася таго-ж вечару ў доме сп. Мітрафана Корбута, дзе за багатым сталом група мэльбурнскіх Беларусаў і госьці правялі добрых некалькі гадзінаў, сьпяваючы беларускія ды іншыя песьні, а таксама дзелячыся ўражаньнямі з выступленьняў гімнастычнай дружыны. Галоўны кіраўнік дружыны (паводля нацыянальнасьці Кіргіз) быў міла зьдзіўлены, што ў нашых спартсмэнак, апрача гімнастычных здольнасьцяў, ёсьць яшчэ й добрыя галасы. І Вольга і Ліда мелі магчымасьць спаткаць на сустрэчы нашую беларускую моладзь, якая радзілася на эміграцыі, але гутарыць пабеларуску.

Даўжэйшыя гутаркі былі з Аляй Корбут і Антонам Яцкевічам. Тымчасам старэйшыя нашыя Беларусы далі падарунак трэнэру ды жадалі дружыне далейшых посьпехаў і далейшага ўслаўленьня нашай Бацькаўшчыны Беларусі.

У сваю чаргу госьці падзякавалі Беларусам Аўстраліі за спатканьне іх на лётнішчы й у матэлі ды жадалі памыснага жыцьця на эміграцыі. 22 сьнежня спартовая дружына адляцела ў Новую Зэляндыю.

Цікава адзначыць тутака пэўную дозу зайздрасьці іншанацыянальных сяброў дружыны. Нам самым давялося чуць словы: „Вось як Беларусы спатыкаюць сваіх спартсмэнак!" Гэтая прыватная сустрэча зрабіла на прысутных на ёй мэльбурнскіх Беларусаў незабыўнае ўражаньне. Яна паказала нашую ня толькі нацыянальную, але й агульналюдзкую культурную выробленасьць. Ня было там непатрэбных інцыдэнтаў. Мы знайшлі хутка шмат тэмаў, што нас лучаць — перадусім-жа нашае супольнае беларускае паходжаньне.

А. К-а

КАЛЯДНАЯ ЯЛІНКА У НЬЮ ДЖЭРЗІ

У нядзелю 12 студзеня ў залі Беларускага Рэлігійна-Грамадзкага Цэнтру ў Гайлэнд Парк, Нью Джэрзі, адбылася Калядная Ялінка, ладжаная настаўнікамі й Бацькоўскім Камітэтам беларускае сыботняе школы. Праграма ялінкі гэтым разам была вельмі разнастайнай і цікавай.

Пасьля супольнай малітвы з а. Аляксандрам, адчыніў урачыстасьць і зьвярнуўся да прысутных з кароткай прамовай кіраўнік школы інж. Б. Русак. Пасьля ягонае прамовы пачаўся паказ талентаў малых артыстых, а было іх каля двух дзесяткоў, калі ня больш. Выконваліся наступныя нумары праграмы: верш пабеларуску „Дзіўны Мастак" прадэклямавалі царкоўныя прыслужнікі зь меншых Андрэй Сільвановіч, Рыгор Лысюк і Сьцяпан Дубяга. Другі беларускі верш „Ёлка" прадэклямавалі Каця Дубяга, Лора Лысюк, Вера й Соня Мільяновіч, Ядзя, Данута і Караліна Каранеўскія ды Надзя Бойчук. Пазьней узноў беларускія й ангельскія вершы дэклямавалі Таіса Дубяга, Каця Міpановіч, Лора, Рыгор і Паўлінка Лысюкі, Ванда Каранеўская й Яна Брніша.

Пасьля гэтага пачаліся „вакальныя" выступленьні, у якіх малыя артыстыя ізноў паказалі свае майстроўства. Трэба толькі было чуць і бачыць пяцігадовую салістку Лорку, зь якім пачуцьцём яна выконвала сваю партыю ў амэрыканскай калядцы, прапяянай у сямейным складзе — із сястрой Паўлінкай і братам Рыгорам Лысюкамі. Браты Янка й Сьцяпан Станкевічы адважна й выразна прапялі калядку „Саўка ды Грышка", а сёстры Мільяновічы „Лявоніху". Амэрыканскі калядны скэч „Каханьне запальвае калядную ялінку" выканалі Эва, Соня й Любо Мільяновічы, Таіса й Геня Дубягі, Каця Міpановіч, Яна Брніша й Паўлінка Лысюк.

Прыемнай неспадзеўкай было экспромтнае выступленьне дзевяцігадовай сьпявачкі Ванды Каранеўскай, якая пад акампаньямант на акардэоне свайго дзядзькі М. Баха ачаравала слухачоў выкананьнем амэрыканскай калядкі „Голы найт" і дзьвюх беларускіх песьняў: „Родны край" і „Васеньняя песьня" на словы Натальлі Арсеньневай, музыкі Эльзы Зубковіч.

Укаранаваньнем праграмы было прыбыцьцё Дзеда Мароза (сп-ня Г. Войтанка), які абдзяліў артыстых і некаторых глядачоў падарункамі й запрасіў іх да стала застаўленага ласункамі. У міжчасе калядоўшчыкі мясцовага Аддзелу АБАМ, якія перад гэтым наведалі дамы мясцовых Беларусаў, пацешылі прысутных выкананьнем колькіх калядак. Арганізатары ялінкі парупіліся таксама й пра матарыяльны бок імпрэзы, бо разыграная ў міжчасе лятарэя трохі папоўніла касу Бацькоўскага Камітэту.

З пачуцьцём добра праведзенага часу разьяжджаліся прысутныя. І напэўна не памылюся, калі скажу, што не адзін зь іх падумаў: яшчэ ня ўсё страчана! Нашыя дзеці яшчэ могуць быць добрымі Беларусамі. Адно ім трэба прысьвяціць трошкі больш увагі.

Бо роднай мовы дзеці не забываюцца, але бацькі, што заўсёды стараюцца, каб да іх дзеці гаварылі паангельску. Хай у будучыні яны возьмуць да сэрца тое, што словамі паэты казала на ялінцы малая Каралінка Каранеўская:

Мова родна, слова родна,
Хто вас забывае,
Той у грудзях ня сэрцайка,
Але камень мае!

Належыцца шчырая падзяка ўсім тым, хто спрычыніўся да посьпеху ялінкі, а ў першую чаргу настаўнікам і кіраўніку школы — інж. Б. Русаку, Аліне Лысюк, Ганьне Лук'янчык і інж. Юрку Станкевічу, Дзеду Марозу Гэлене Войтанка, а таксама малым артыстым.

В. С.

КАЛЯДНАЯ ЯЛІНКА Ў НЬЮ ЁРКУ

Беларуская сыботняя школа ў Нью Ёрку (на Джамэйцы) сёлета прыймала ўдзел у дзіцячай ялінцы, ладжанай Сяструцтвам Парахвіі Беларускай Праваслаўнай Царквы сьв. Кірылы Тураўскага ў Рычмонд Гіл у нядзелю 12 студзеня.

Нашая школа дала адмысловую калядную праграму. Напачатку настаўніца школы сп-ня З. Станкевіч расказала, як працуе школа й чаму яна вельмі патрэбная для нашага эміграцыйнага грамадзтва. На мастацкую праграму школы скаліся: дэклямацыі вершаў, абразок „Сын і Маці" на словы верша Янкі Купалы, дзіцячая Лявоніха (асобна дзяўчатак і асобна хлопцаў) і сьпевы. Уся праграма была выкананая ў беларускай мове за выняткам пару ангельскіх калядак, падрыхтаваных маткамі дзяцей.

Паміж прысутнымі ў запоўненай залі быў таксама настаяцель царквы а. Сьвятаслаў Коўш з Матушкай. Вельмі цёпла й радасна ўспрыймала аўдыторыя выступленьні дзяцей. І ня дзіва, бо ўсе ўдзельнікі праграмы былі ў беларускай нацыянальнай вопратцы й выконвалі свае нумары добра. Асабліва энтузыястычна прынялі прысутныя выступленьні зусім маленькіх Тані й Ніны Заморскіх, якія выканалі беларускую песьню „Ручнікі", і Паўліка Рамано за прапяяную ў беларускай мове калядку „Ціхая ноч". А на заканчэньне праграмы прыйшлі й калядоўшчыкі з зоркай і запялі калядку „Сьвецяць, сьвецяць зорачкі", пераплятаную мастацкімі дэклямацыямі з гэтай-жа калядкі (глядзі фото).

Багата абдарыў Дзед Мароз усіх прысутных дзяцей (а было іх шмат) і таксама нашых школьнікаў-артыстых. Выканальнікамі праграмы нашай школы былі Антон Бартуль, Таня й Ніна Заморскія, Нэнсі, Крыся й Пытрусь Захаркевічы, Вінцук Мярляк, Паўлік і Коля Романо, Анна, Оля й Росьцік Трэлер. Для дзяцей і дарослых быў падрыхтаваны Сяструцтвам пачастунак. А ў канцы пяялі песьні ўсе разам (ня могуць-жа Беларусы бяз роднае песьні!). І туга за родным краем, і радасьць із сустрэчы, і надзея, і сум — усё было ў гэтых песьнях. І хоць так праўдзіва выказвалася адна старэйшая Беларуска, што „мы тут на чужыне, як агаркі сьвечак дагараем і ўсю надзею пакладаем на Божую ласку", аднак прысутнасьць між намі дзяцей і іхныя словы ў роднай мове запэўнівалі нас, што і мы — настаўнікі й бацькі можам таксама нешта карыснае зрабіць, прыкладам, паслаць сваё дзіця ў беларускую школу, каб захаваць, не загубіць свае нацыянальнае апрычонасьці тут на эміграцыі, а перадаць яе нашай новай зьмене.

Застаецца падзякаваць Сяструцтву, як арганізатару каляднай ялінкі для дзяцей, зь якой і мы, дарослыя, шчыра цешыліся.

Настаўніца

НАРАДА Ў БЕЛЫМ ДОМЕ

Зь ініцыятывы Прэзыдэнта Джэральда Форда, 20 і 21 студзеня адбылася ў Белым Доме й Дзяржаўнай Канцылярыі сэрыя нарадаў на тэмы эканамічнае, нутранае й некаторых аспэктаў замежнае палітыкі ЗША. У ходзе нарадаў асабліва дэталёва дыскутаваліся прапанаваныя Прэзыдэнтам мерапрыёмствы новаму Кангрэсу, а таксама пытаньне ўплываў нафтавае праблемы на дачыненьні як з арабскім сьветам, гэтак і эўрапейскімі краямі, а таксама із Савецкім Саюзам. Адным із запрошаных удзельнікаў нарады ад Рэспубліканскай Рады Нацыянальнасьцяў быў д-р Вітаўт Кіпель.

Новыя законы ў БССР былі прынятыя на сэсіі Вярхоўнага Савету БССР 24-25 сьнежня 1974 г.: „Закон аб дзяржаўным пляне разьвіцьця народнае гаспадаркі на 1975 год", „Закон аб народнай асьвеце", „Закон аб прымусовым лячэньні й працоўным перавыхаваньні алькаголікаў" і „Закон аб узмацненьні барацьбы з наркаманіяй".

НЯ КРЫВЁЮ, А ЧАРНІЛАМ...

Гэта было дзесь на дарозе ваеннае вандроўкі. Смага сушыла горла, пляцак муляў плечы й пудовымі зрабіліся на падбітых нагах жаўнерскія чаравікі. Усходняя Прусія, пасьля Мазуры, ізноў Прусія. Сотні кілямэтраў пехатою. І нікто няхай мне ня скажа, што дарэшты зморны бяссоньніцай чалавек не засьне ў дарозе на нагах...

Юнацкая калёна рэкрутаў, яшчэ навет не жаўнераў, тымчасам згодна нейкіх вышэйшых загадаў рухалася рознымі дарожнымі крывулямі. Поўдзень, поўнач, зварот на ўсход, ізноў на захад... Побач — тысячы, сотні тысячаў вайсковых і цывільных. І нічога, здавалася тады, нікто не стаяў на месцы. Там дзесь ззаду, дыхаючы агнём, ужо зноў моцна апчаперыўшы, прыдушыўшы нашу шматпакутную бацькаўчыну, з крыкам „Даёш Бярлін" удушлівым смажком паўзла сьмяротная навала.

Юнакі яшчэ ня ведалі, што пакінуўшы межы роднай і дарагой бацькаўшчыны, мо назаўсёды сталіся выгнаньнікамі...

І тады адбылося маё першае знаёмства зь Юркам Віцьбічам. Сяньня ня прыгадваю, хто даў мне маленькую, бяз вокладкі, на далонь рукі велічынёй, зачытаную кніжачку. І назову добра ня прыгадваю. Здаецца, што „Нацыянальныя сьвятыні"... — адбітка з бэрлінскай „Раніцы". Гэтак падчас нейкага перапынку ў бесканечных маршах прылёг я ў прыдарожнай канаве, разуўся, выцер з твару дарожны пот і выцягнуў зь кішэні маленькую кніжачку. І ўзяў мяне за руку чалавек, павёў у вандроўку па вялікай, зганьбаванай, слаўнай у мінулым Беларусі.

У школе-ж вучылі беларускую гісторыю. Ведалася факты, настаўнік патрыёт інтэрпрэтаваў іх зь беларускага нацыянальнага пункту. Але гэна было ня тое... Гэтта-ж з малых бачынаў зачытанай кніжачкі загаварылі вялікія мастак. І, прыгадваю, ня мог чытаць без хваляваньня. Запраўднае знаёмства з краінай, якую вось кагадзе пакінуў. І мастак, прыгадваецца, гаварыў пра мінулае, гэнае мінулае, пра якое калісь гаварыў Язэп Пушча:

„О, Беларусь!
Тваё мінулае ў мармурах не застыла.
І медзьдзю-бронзай ня зьвініць.
Яно ня знае готыкі, антычных стыляў,
Ня знае колераў сузорчатых крыніц.
Яно пахована ў глыбокія курганы —
Крывёй-бальзамам гоіць сны..."

Зьявіўся перада мной чалавек, узяў за руку, павёў аглядаць гэныя курганы, зганьбаваныя сьвятыні, падслухоўваць шорах мінулых, вялікіх стагодзьдзяў вялікага народу...

І цяжка, з даляў больш трыццацігадовае адлегласьці ўваскрасіць сяньня пачуцьці юначай душы. Было й горка й соладка... І ня ведалася тады, што й сам праваднік мой дзесьці мо побач спыніўся над возерам Шпідрынг...

Прамень зьнік і знаёмства хутка перарвалася. Прыйшла распасьцёртая, у перадсьмяротных сударгах ужо, гітлераўская Нямеччына. Пасьля-ж — Эльзас, вялікі й сьведамы пераход, а далей Італія, восьмая брытанская армія і агонь між цьвітучых садоў. Яшчэ далей — эміграцыйныя лягеры й зьнядужалая Ангельшчына, а пасьля Канада...

Знаёмства ўзнавілася.

Дзесь на прадмесьці Рэгэнсбургу сабраліся ўзвышэнцы й прырасла на чужым неўражайным грунце шыпшынай „Шыпшына". Неўзабаве перагукваліся з двух кантынэнтаў. Перагукваньне гэна, фігуральна гаворачы, было не на адным узроўні. Тыя там у „Шыпшыне" зь нейкім стажам, крочылі ўпоўнена, склікалі розных па вялічыні... А гэтта-ж, пры канадыйскіх гнаявых вілах ня вельмі асьмелішся ў людзі...

Між парабкам на канадыйскай фэрме й уцекачом у беларускім лягеры Нямеччыны пачалося доўгае й плённае супрацоўніцтва. Сяньня, калі апошняя бачына ягонага творчага й цялеснага жыцьця закрыта, ня мне ацэньваць Дзядзьку Юрку. Сам-жа ён ці раз казаў: „Фігуральна гаворачы, каб ацаніць, якая высокая ёсьць гара, трэба адыйсьціся ад яе на пэўную адлегласьць".

Або, казаў Янка Купала:

„І прыйдзе новых пакаленьняў
На наша месца грамада
Судзіці суд, ці мы сумленна
Жыцьцё прайшлі..."

Адылі, давайце позіркам кінем на шлях Дзядзькі Юркі...

23 травеня 1910 году далучымся да шматтысячнага натоўпу ля сьвятыні Хрыста Спаса ў старажытным Полацку. Гэтта адбываецца нешта надзвычайнае. Пасьля 743-х гадоў разлукі, мясцовыя манашкі прымаюць астанкі сваёй першай Ігуменьні, Сьвятой Прадславы-Афрасіньні Полацкай. І ў вялікім натоўпе на руках беларускага сьвятара бачым шасьцігадовага хлопчыка, пазьней дарагога нам Юрку. А збоку, усхваляваны матчын голас:

— „Богам выбраная Матка Афрасіньня, усьцеражы нашага сына ад усіх жыцьцёвых нападаў".

Прыйшла і разбуйнела ў ваенным завірусе бязбожная, антынародная, антычалавечая навала. У непакорным Вяліжы й Суражы, у дзясятках іншых мясцоў краіны, што вось нядаўна да нацыянальнага й самастойнага жыцьця прабудзілася, Беларусы ўзяліся за зброю. Вяліжанін Юрка Віцьбіч расклейвае паўстанскія афішкі, падносіць лесавіком харчы, весткі.

Дарма... Залілося крывёй Пакроўскае поле, а тысячы іншых павантаравалі ў катаргі. Адно сьціплыя гады захавалі пры жыцьці Юрку Віцьбіча. І далей сустракаем яго, як юнака, пазбаўленага ўсіх грамадзянскіх правоў, на маскоўскай фабрыцы ваенных удушлівых газаў. Адна праца, для „лішонцаў" адкрытая. Пасьля няшчаснага выпадку, атрафлена, ледзь выратавалі. Гадамі лячыцца трэба было.

Надышоў час, які й тады можа, паводля сяньняшняй моды, называлі-б адлігай, калі-б ня было гэта „будова беларускага дому". У ліку гэных будаўнікоў, перадусім пры „Узвышшы", бачым Юрку Віцьбіча. Неўзабаве спынілася распачатая „будова" й народныя ненавісьнікі-бязбожнікі ўзяліся раськідаць заложаны зруб. Таленавітаму маладому пісьменьніку Юрку Віцьбічу старшыня саюзу пісьменьнікаў БССР Міхась Клімковіч сваім нападам зачыняе дзьверы ў літаратуру. Прыходзіць „самаліквідацыя" „Узвышша". Топчуцца парасткі вялікага адраджэньня, сотні пісьменьнікаў, паэтаў і нацыянальных праваднікоў паглынае праклятая Сібір, дзе дапісваюць свае апошнія гады „не чарнілам, а крывёю". Жахлівай трыццаткай змоўклы Юрка Віцьбіч, у складзе камісіі дасьледаваньня помнікаў мінуўшчыны вандруе ўшыш і ўздоўж паняволенай дарагой Бацькаўшчыны.

Які жахлівы час! З аднаго боку — бесьперапынная траскатня аб вышэйшай марксістоўска-камуністычнай гуманнасьці, з другога — раскіданьне адвечных гнёздаў, падсяканьне нацыянальных і рэлігійных каранёў. Басякі пры ўладзе! Варвары ўваравіліся за бэамы! Маладыя й ашаламлены бездапаможныя беларускі літаратар, якому цудам удалося захаваць жыцьцё, ледзь ня літаральна прысутнічае пры зьнішчэньні вялікіх, слаўных і найдаражэйшых паняволенаму народу сьвятыняў. Бачым яго на руінах Усьпенскага сабору ў Віцебску, на руінах сьвятыняў у Менску й іншых гарадоў, карпатлівага і з выгляду абыякавага пры Барысавых каменьнях. Ён бездапаможна сочыць буйныя сьлёзы на твары Зьмітрака Бядулі ў зганьбаванай, размаляванай некалі прадзедам Марка Шагала сынагозе ў Магілёве. Дбайліва Юрка Віцьбіч, пад рознымі прэтэкстамі намагаецца ўратаваць, што можна. А недацэньвае матар'ял у запас. Каб пасьля абнінавачваць, аднаўляць зганьбаванае й стоптанае. Бо ў той час гэта было й не магло быць ніякага ратунку.

Падчас Другое сьветавае вайны бачым Юрку Віцьбіча на Пакроўскім полі. На зямлі вялікіх мучанікаў адбываюцца паніхіды, устаюць помнікі-крыжы. Ён прысутнічае пры ўскрыцьці магілаў замардаваных бальшавікамі ў Катыні польскіх афіцэраў. Вечарам па вуліцы старажытнага Полацку па звычайнай калясцы везуць урну з астанкамі сьвятой Афрасіньні Полацкай. Зь Віцебска вяртаюцца зганьбаваныя бальшавікамі астанкі Патронкі Беларусі ў храм Хрыста Спаса. Збоку ідуць нямецкія жаўнеры — вартаўнікі, а каляску з дарагімі астанкамі Сьвятой Афрасіньні праводзяць два сьвятары й два цывільныя — у іх ліку Юрка Віцьбіч. Гэта было ў 1943-м годзе.

Выгнаньне...

Лягерная, для ўцекачоў, Нямеччына. Высьцерагаючыся энкавэдэшнікаў Голікава, Юрка Віцьбіч зь іншымі ўзвышэнцамі закладае „Шыпшыну" і ў шэрым абозным бараку кіпіць праца. Трэба арганізаваць назапашанае, узнавіць тысячагадовую, паглумчаную, зганьбаваную Беларусь. Вольнасьць творчасьці, хоць як-ні-як...

У пачатку пяцьдзясятых гадоў Юрка Віцьбіч пераяжджае за акіян, пасяляецца ў Саўт Рывэры, робіць вялікія пляны, каб прадаўжаць „Шыпшыну", пляную новы часапіс. Але наша маладая эміграцыя ня можа ўтрымаць ні аднаго, ні другога і сын вялікага сьвятара пакідае выдавецкія пляны, бярэцца за творчасьць. У рамках яго пільнага зроку перадусім гістарычныя, мастацкія й рэлігійныя помнікі поўнага й вялікага шляху беларускага народу, пачынаючы ад Рагнеды. А гэтта яшчэ трэба сачыць цяперашніх наймітаў Масквы зь Менску. Мала таго. З пазыцыяў „адзінай і недзялімай" накідваюцца на яго й на тых, што хацелі-б вывесьці пад вялікадзяржаўнае маскоўскае крыло Беларусь у будучыні. Назапашаны практыкай і матар'ялмі, гнеўны але памяркоўны, гуманны да сваіх і чужых, устае на абарону Бацькаўшчыны калішні вялікі паўстакаў паніхіду па Юрку Віцьбіку. Пасьля паніхіды ў залі Беларускага нец. Доўгія гады й плённа супрацоўнічае ў „Новым Рускім Слове", піша сотні нарысаў, апавяданьняў для беларускага друку й радыё, вялікай прыватнай карэспандэнцыяй падтрымлівае й заахвочвае слабейшых, зьняможаных. І шалеюць у бездапаможнасьці розныя стукі й прокшы з таго боку, караковы й баранцэвічы з гэтага. У дзядзькі Юркі шамт пораху і ўліла ў змучаны цялесны арганізм шмат сілаў поўнага свабода творчасьці.

Дзядзька Юрка рэдка згадваў свае розныя „фізычныя нядужасьці". І ў апошніх часох, часта нямоглы, ён не пакідаў ніколі свайго пісьменьніцкага варштату. У чырвені сёлета яму сьвяткавалі-б 70. Колькі-ж вынашанага, але канчаткова неапрацаванага яшчэ мог-бы ён даць...

Аддаючы Юрку Віцьбічу вялікую пашану, з сумам сьхіляючы галаву перад яго сьветлай памяцьцю, нельга не згадзіцца, што вялікі й шчасьлівы мусіў быць ён у даўгім і пакутным творчым шляху. І шчасьлівы, што ўбачыў збудаваную й згавбаваную Бацькаўшчыну таму, што для яе жыў і ўсё творчае аддаў ёй Юрка Віцьбіч. Пісаў ён не крывёю, як шматлікія яго злашчасныя таленавітыя сябры, а чарнілам. І за гэта слава Ўсявышняму, ад якога перадусім Дзядзька Юрка чэрпаў свае сілы.

Магчыма, што з блізкай адлегласьці шмат каму з нас цяжка ацэньваць працу гэтага выдатнага хрысьціяніна, вялікага беларускага патрыёта й першакляснага пісьменьніка. Адылі вялікі духам, талентам і вытрываласьцю ды верай у Бога мусіў быць ён, каторы ў поўнай прывабнасьці й велічы змог паказаць нам так шмат зь мінулага нашага вялікага народу, а з другога боку вырасьці такім небясьпечным для розных вялікіх і малых махляроў, што паразітамі жывуць на целе народу нашага.

Прыйдзе час, калі зьнікне з твару зямлі найбольшая пошасьць, якая існавала ў гісторыі чалавецтва. Магчы будуць жартаўліва палохаць непаслухмяных нямыцькаў благой памяцьцю камуністычнай. Пад сонцам вольнае бацькаўшчыны будуць далей грымець парогі няўрымсьлівай Заходняй Дзьвіны, шумець лясы навокал непакорнага Вяліжу, а ў модлах вернікаў аднаўлёных сьвятыняў будуць узносіцца падзякі Ўсявышняму за тых, што, — згодна Мінкевіча словаў, — цярпелі за мільёны. І змагаліся. І тварылі. І йшлі змагарныя й непахісныя, зь вялікай верай у Бога й народ свой, горныя й гуманныя, самі шмат цярпелі й жыцьцё прысьвяцілі для таго, каб кожнае казаў наш асноўны й вялікі праводак, заняла Беларусь „свой пачэсны пасад між народамі".

І пачэснае месца між тых, каго будуць памінаць удзячныя нашчадкі, займе наш дарагі й незаменны Дзядзька Юрка.

Той, што, дзякуй Богу, пісаў ня крывёю, а чарнілам.

К. Акула

СЬВЯТОЙ ✝ ПАМЯЦІ

ЮРКА ВІЦЬБІЧ

выдатны пісьменьнік, таленавіты журналісты, гарачы беларускі патрыёт, сталы супрацоўнік газэты „Беларус", народжаны 15 чырвеня 1905 году ў Вяліжы, пасьля цяжкое хваробы, 4 студзеня 1975 году адыйшоў у вечнасьць, пра што падае й выказвае глыбокае спачуваньне Жонцы Нябожчыка Ганьне Стукаліч

Рэдакцыйная Калегія газэты „Беларус"

ЮРКА ВІЦЬБІЧ

пісьменьнік, журналісты, сябра Беларускага Інстытуту Навукі й Мастацтва, народжаны 15. VI. 1905 г. у Вяліжы, памёр 4. I. 1975 г. у Саўт Рывэры, пра што з жалем падае й шчырае спачуваньне Жонцы Нябожчыка Ганьне Стукаліч у гэйным горы выказвае

**Управа
Беларускага Інстытуту Навукі й Мастацтва**

ПАХОВІНЫ СЬВ. ПАМ. ЮРКІ ВІЦЬБІЧА

Паховіны сьв. пам. Юркі Віцьбіча (Стукаліча) адбыліся 6 студзеня ў Саўт Рывэры. Пасьля паніхіды ў пахавальным бюро Малішэўскага цела Нябожчыка было перавезенае ў беларускую царкву сьв. Еўфрасіньні Полацкае, дзе пратапрасьвіцер М. Лапіцкі ў суслужэньні архімандрыта Я. Строка й пратадыякана А. Махнюка адслужылі літургію й паніхіду. Хор кіраваў камп. Д. Верасаў. Архім. Строк у казані адзначыў шчодры талент Нябожчыка й ягоную адданасьць справе служэньня свайму народу. Пахаваны Нябожчык на Беларускім праваслаўным магільніку ў Саўт Рывэры, дзе супачыла таксама ягоная маці.

На хаўтурнай бясёдзе, што адбылася ў залі Беларускага Рэлігійна-Грамадзкага Цэнтру пры царкве сьв. Еўфрасіньні, із словамі спачуваньня ўдаве Нябожчыка сп-ні Ганьне Стукаліч і адзначэньня ўкладу сьв. пам. Юркі Віцьбіча ў скарбніцу беларускае літаратуры, публіцыстыкі й нацыянальна-вызвольнае думкі прамаўлялі сп.сп. Н. Мядзейка, А. Даніловіч, Я. Запруднік, А. Сянькевіч і а. М. Лапіцкі.

Я. З.

ЗАМІЖ ВЯНКА

на магілу сьв. пам. Юркі Віцьбіча Ўправа Беларускага Інстытуту Навукі й Мастацтва перакажае 50 даляраў на Фонд Выданьня Беларускіх Падручнікаў.

**
*

Лёнгіна і Ўладзімер Брылеўскія замест кветак на сьвежую магілу сьв. пам. ЮРКІ ВІЦЬБІЧА, складаюць на Выдавецкі Фонд газэты „Беларус" $10.00.

СЬВЯТОЙ ✝ ПАМЯЦІ

ПЁТРА ЕЛЬЯШЭВІЧ

народжаны 22 кастрычніка 1922 году ў вёсцы Ячная, Стаўпецкага павету, маладосьць правёў у збройным змаганьні за Вольную Беларусь, выгнаны з Бацькаўшчыны, пасяліўся ў Францыі, адыйшоў ад нас на вечны супачынак 9 студзеня 1975 году, пакінуўшы жонку, дачку, унучку й зяця, пахаваны на магільніку ў Вэр ле Гран, пра што зь вялікім сумам паведамляюць

Жонка й Дачка зь Сям'ёю ды Сябры.

Хай будзе Яму лёгкай француская зямля й вечная памяць сярод людзей!

ПЁТРА ЕЛЬЯШЭВІЧ

Мамэнт палажэньня Ганаровага Мэдалю на труне сьв. пам. Пётры Ельяшэвіча

Беларусаў у Францыі чаргова кранула другая страта на працягу колькіх месяцаў. Пасьля пахаваньня напачатку верасьня летась нашага сябры Сяргея Эмільянчыка, пра што свайго часу паведамлялася, напачатку студзеня сёлета давялося хаваць Пётру Ельяшэвіча. Адзін і другі — яшчэ маладыя Беларусы па 52 гады.

Пасьля цяжкой і змагарнай маладосьці яны аселі ў Францыі, працуючы спачатку ў землярobстве. Але калі толькі Жэнэўская Канвэнцыя з 28 ліпеня 1951 году вызваліла палітычных эмігрантаў ад напоўпрыгоньніцкага становішча „чужынецкіх работнікаў" ды зраўняла ў правох з францускімі, абодвы, ды ня толькі яны, пачалі імкнуцца здабыць сабе прафэсыю.

Пётра Ельяшэвіч пачаў ад самастужнага будаваньня сабе дому, дзякуючы чаму пазнаёміўся з прафэсыяй муляра. Гэтым-жа шляхам ішоў сьледам за ім і Сяргей Эмільянчык. Ды калі толькі пасяліўся ў сваёй хаце, Ельяшэвіч далучыўся да Дабраахвотнай Пажарнай Аховы свайго сяла й самаахвярна прыймаў удзел у акцыі гэтае арганізацыі.

Калі ён памёр, дык у ягоных паховінах прынялі ўдзел дэлегацыі падобных пажарных аховаў з усяго дэпартаманту. На ягонай труне быў павешаны, пасьмертна прызнаны, Ганаровы Мэдаль за ахвярную працу, а насельніцтва вёскі й ваколіцаў ды ўсе работнікі хвабрыкі, дзе нябожчык працаваў, прынялі ўдзел у паховінах. Адусюль чуліся звароты: „Брав гом" (адважны чалавек), „добры калега"!

Сяргей Эмільянчык падобнага гонару з боку арганізацыі ня меў. Але жыхарства ягонай вёскі аднеслася да яго з гэткай-жа сымпатыяй і пашанай, як і да Ельяшэвіча. Гэтыя два сялянскія сыны Беларусі давалі сваю маральную й грамадзкую вартасьць і добра прыслужыліся для славы беларускага імя.

Вечная Ім Памяць! **Сябры**

БЕЛАРУСЫ НА ВЫСТАЎЦЫ Ў ЧЫКАГА

Справа лаџжаньня свайго стоішча на Міжнароднай Выстаўцы ў Чыкага ня гэтак і простая з увагі на тое, што афіцыйныя дзейнікі з Гарадзкой Управы заўсёды напамінаюць, каб стоішчы былі кажнага году арыгінальныя, цікавыя й атракцыйныя. Калі ходзіць пра ідэю стоішча, дык яна неяк прыходзіць сама сабой. Але справа зусім іншая, калі ходзіць пра экспанаты, дзе трэба паказаць нешта сваё, нацыянальнае, пры гэтым найбольш характэрнае й арыгінальнае. Леташняя выстаўка, што адбывалася 2-га й 3-га лістапада, была колькасна бадай што найбольшая на працягу ўсіх 15-ёх гадоў, бо аж 45 этнічных групаў Амэрыкі прыймала ў ёй удзел, выстаўляючы пераважна свой фальклёр. З увагі на прыезд у верасьні летась у Чыкага слаўнага мастака Марка Шагаля, родам зь Беларусі, на адчыненьне ягонае мазаікі з тэматычнымі матывамі нашага краю, нагода гэтая была добра выкарыстаная сп-няй Верай Рамук, каб прадставіць на беларускім стоішчы на выстаўцы дзейнасьць мастака, зьвязаную зь Беларусяй. Трэба адзначыць, што перад прыездам яшчэ Шагаля разгорталася ў Чыкага закуліснае змаганьне за паходжаньне мастака, якога некаторыя колы стараліся прадставіць як выхадца з Расеі й толькі. І заслугай сп-ні В. Рамук тое, што яна сваймі стараньнямі перад прэсаю, радыям і тэлебачаньнем часткова дамаглася, што некаторыя газэты выразна падчыркнулі, што Шагаль паходзіць зь Беларусі.

Патрэбныя матарыялы — вялікі патрэт Шагаля ахвяраваў для беларускага стоішча Першы Нацыянальны Банк у Чыкага, на пляцы якога была пастаўленая мазаіка, а таксама адпаведныя друкі, што давалі інфармацыі пра мастака. Побач з картай Беларусі, што інфармавала пра месца паходжаньня Шагаля, быў памешчаны й патрэт Кастуся Каліноўскага, выдатнага змагара за нацыянальную справу, 110-ыя ўгодкі ад сьмерці якога якраз адзначаліся ў леташнім годзе. Тут-жа былі разьмешчаныя шматлікія й разнаякія друкаваныя матарыялы, што давалі наглядны паказ дынамічнай прагрэсыўнасьці разьвіцьця й нацыянальнага руху беларускага народу. А што было вялікае зацікаўленьне нашым друкам, дык сьветчаць пра гэта замаўленьні гледачоў на некаторыя кнігі.

Як і заўсёды, інфармаваньне наведвальнікаў пра нашае стоішча належала да нязвычайнага высілку. Гледачы проста засыпалі пытаньнямі аб нашым краі, ягонай культуры, гісторыі, клімаце, звычаях ды магчымасьцях паляваньня й спорту... і гэтак цэлыя два дні. На гэтым месцы й выпадае падзякаваць усім тым, што сваім моўным высілкам папулярызавалі нашую справу. Не абыйшлося таксама бяз спрэчных інцыдэнтаў з боку нашых заходніх і паўночных суседзяў. Ня ведаючы гістарычнай праўды або ведаючы яе ў тэндэнцыйнай форме, яны проста вылазілі із скуры, каб давесьці свае схвальшаваныя цьверджаньні пра Беларусь.

Гэтым разам у нашым стоішчы было шмат розных новых вышыванак з прыгожымі ўзорамі, містэрна вытканымі калёрамі, што асабліва прыцягвала ўвагу наведвальнікаў. А розныя інкруставаныя скрыначкі, паміж імі й атрыманыя зь Беларусі дзеля прадажы ў амэрыканскіх магазынах, ды аздобленыя прыгожымі ўзорамі із саломы, асабліва цікавілі гледачоў.

І вось і гэтым разам да панарамы стоішча, побач із папрадухай сп-няй Тарэсай Тарасэвіч, далучылася й ткачыха сп-ня Эма Каваленка-Катыб, якая зрабіла сваясаблівыя мініятурныя ткацкія кросны. Публіка натоўпам акружала яе праз цэлы час выстаўкі, асабліва жанчыны, распытваючы пра дэталі тэхнікі тканьня. Зь дзераўляных мастацкіх экспанатаў варта прыгадаць групу зубраў, атрыманых зь Беларусі, што сваім імпазантным выглядам цікавілі многіх наведвальнікаў. А ўжо каляровыя шахматы, таксама прадукт зь Беларусі, характэрнымі для нашага фальклёру фігурамі, прыкоўвалі ўвагу публікі. Не адзін пытаўся пра цану й магчымасьці іх купіць тут у Амэрыцы. Летась упяршыню былі выстаўленыя й беларускія цымбалы, што таксама былі атрыманыя зь Беларусі. Аб'ектам не малога зацікаўленьня былі беларускія лялькі рознага разьмеру ў нацыянальных вопратках. Былі яны разьмешчаныя на прыгожых каляровых дзяружках.

Была й беларуская кухня, зладжаная парахвіянкамі Беларускай Праваслаўнай Царквы сьв. Юр'я. Характэрныя беларускія патравы моцна спадабаліся многім наведвальнікам.

У праграме вакальна-музычна-харэаграфічнай у часе выстаўкі прыймала ўдзел і нашая беларуская група. Сп-ня Вера Рамук выступіла зь некалькімі песьнямі пад акампаніямант Ірэны Рамук і Міхася Багдана, зьбіраючы бурныя воплескі за ўдалае выкананьне. Таксама Міхась Багдан, ведамы ўжо із сваіх выступленьняў на беларускіх імпрэзах, удала выканаў некалькі нумароў кампазыцыі М. Куліковіча на фартапіяне.

Бурмістр Рычард Дэйлі, пад патранатам якога заўсёды адбываюцца гэтыя выстаўкі, адведаў паасобныя стоішчы, гутарачы зь іхнымі арганізатарамі ды распытваючы пра найбольш цікавыя экспанаты. Пры нашым стоішчы ён затрымаўся даўжэй, асабліва цікавячыся тэхнікай прадзеньня й тканьня ды рознымі экспанатамі. Напрыканцы ён і сфатаграфаваўся (гл. фото не першай бачыне) з удзельнікамі нашага стоішча.

Трэба прызнаць, што нашае стоішча агульна прэзэнтавалася добра, як багацьцем экспанатаў, гэтак і ўмелым іхным разьмяшчэньнем. Беларускае стоішча было зарганізаванае Беларускім Каардынацыйным Камітэтам, у склад якога ўваходзяць тры арганізацыі: Беларуская Нацыянальная Рада ў Чыкага, Згуртаваньне Беларусаў у Іліной ды Арганізацыя Беларуска-Амэрыканскай Моладзі ў Іліной.

Пры гэтай нагодзе трэба выказаць шчырую публічную падзяку ўсім тым, што дапамаглі ў наладжаньні беларускага стоішча: Сп-вам Беленісам, Пануцэвічам, Жызьнеўскім, Пунтусам, Багданам, Самухінам, Макоўскім, Рамуком; Сп-ням Эўдакіі Жызьнеўскай, Ненсі Бэйкэр, Надзеі Куліковіч, Тэрэсе Тарасэвіч, Эме Каваленка-Катыб, а таксама сп-ром М. Кучуру й Г. Сенкевічу ды ўсім удзельнікам беларускага кулінарнага стоішча й нашаму маладняку.

Спадзяёмся, што й наступная выстаўка ня ўступіць сваім пасьпяховым уладжаньнем гэтай апошняй ды што беларускае грамадзтва ў Чыкага й надалей будзе ахвярна дапамагаць у арганізаваньні беларускага стоішча.

Д-р Вітаўт Рамук

Два фрагмэнты зь беларускага стоішча на Міжнароднай Выстаўцы ў Чыкага

СЬВЕТЛАЙ ПАМЯЦІ ЮРКІ ВІЦЬБІЧА

Пачуў я благую навіну
І жаль мне душу агарнуў.
Змагар за народ, за Айчыну —
Наш Віцьбіч навекі заснуў.

Жыцьцё сваё, творчасьць і сілу
Аддаў за Радзіму сваю,
А вечны спакой і магілу
Знайшоў у заморскім краю.

Ты быў нашым дзейным субратам,
Ў баёх не стаяў ў старане,
Загінуў ў змаганьні зацятым,
Як бравы жаўнер на вайне.

Савецкія платныя „моські"
Ў атаку ішлі на Цябе.
Разбурваў Ты лад іх драконскі —
І скончыў жыцьцё ў барацьбе.

А нам паміраць яшчэ рана,
У нас шмат нясконччаных спраў.
Айчына пад гнётам тырана,
Чужынец яе нам забраў.

І мы не пакінем змаганьня,
Пакуль ёсьць Радзіма ў ярме,
Пакуль не настане сьвітаньне
Народам ў расейскай турме.

Спраўляючы сяньня хаўтуры,
Упэўнена хочам сказаць:
Лад дэспатаў жорсткі й пануры —
Ён вечна ня будзе трываць!

18. 1. 1975

Сьвіслацкі

ПАНІХІДА ПА ЮРКУ ВІЦЬБІЧУ Й ДАКЛАД Д-РА А. НАДСАНА

Сёлета, 5-га студзеня, пасьля сьв. Літургіі ў царкве Сьвятога Кірылы Тураўскага ў Тароньце архіяпіскап Мікалай адслужыў з удзелам вернікаў паніхіду па Юрку Віцьбічу. Пасьля паніхіды ў залі Беларускага Рэлігійна-Грамадзкага Цэнтру адбылася зборка. Памяць адно ўчора адыйшоўшага на вечны супачын беларускага пісьменьніка, змагара, выдатнага хрысьціяніна й патрыёта Юркі Віцьбіча ўшанавалі хвілінай маўчаньня. Старшыня ЗБК сп. К. Акула сказаў з гэтай нагоды некалькі слоў.

Старшыня ЗБК прывітаў прысутнага зь Лёндану дырэктара бібліятэкі й музэю Пранцішка Скарыны, д-ра а. Алеся Надсана. Сп. Антон Маркевіч прывітаў а. Надсана ад каталікоў і перадаў ад сябе ахвяру ў вышыні 25 дал. на бібліятэку. Айцец Надсан зрабіў паўгадзінны даклад пра беларускую бібліятэку й музэй імя Ф. Скарыны ў Лёндане ды пра навуковую працу ў галіне беларусаведы ў Ангельшчыне. Ён адказаў на пытаньні прысутных. Айцец Алесь Надсан ад'ехаў з Таронта ў Лёндан вечарам 7-га студзеня.

К.

У БЕЛАРУСАЎ КЛІЎЛЕНДУ

ДЗЕНЬ УДЗЯЧНАСЬЦІ

Парахвіяльная Рада Парахвіі Жыровіцкае Божае Маці ў Кліўлендзе штогоду ўрачыста адзначае Дзень Удзячнасьці амаль ад заснаваньня парахвіі. Гэтак і ў мінулым годзе традыцыйны абед на Дзень Удзячнасьці адбыўся ў нядзелю 24 лістапада ў парахвіяльнай залі адразу пасьля Божае Службы.

Старшыня Парахвіяльнай Рады прывітаў прысутных на абедзе й падзякаваў жанчынам, што сьпяклі смачнага традыцыйнага індыка й падрыхтавалі іншую еміну. Затым Мітрапаліт Андрэй прачытаў цікавы даклад на тэму дня й прыгадаў некаторыя абрады на Беларусі, што прысутныя выслухалі зь вялікай увагай.

Хаця пагода была дрэнная, бо цэлы дзень ліў дождж, аднак удзельнікаў сьвяткаваньня сабралася больш, чымся папярэднімі гадамі. Заля была перапоўненая, асабліва шмат было моладзі. Пасьля абеду ўрачыстасьць прадаўжалася далей з народнымі песьнямі пад акампаньямант ведамага акардыяністага Ул. Літвінкі, а ў канцы агульнымі танцамі да познага вечара.

ПРЫНЯЦЬЦЁ ДЛЯ ЦАРКОЎНАГА ХОРУ

У знак прызнаньня і ўдзячнасьці харыстым Царкоўнага Хору Парахвіі Жыровіцкае Божае Маці ў Кліўлендзе Парахвіяльная Рада кажнага году, звычайна пасьля Калядаў, ладзіць для іх адмысловае прыняцьцё. Гэткае прыняцьцё адбылося й сёлета ў суботу 25 студзеня адразу пасьля вячэрні. Старшыня Рады прывітаў прысутных харыстых і падзякаваў ім за іхнюю шчырую й бескарысьлівую працу. Ён зазначыў, што ў мінулым годзе харыстыя больш актыўна ўдзельнічалі ў хоры, а дырыгент хору сп. К. Кіслы ніразу не прапусьціў царкоўнае службы. Заступнік дырыгента сп. Ул. Літвінка таксама вельмі актыўна дапамагаў кіраваць хорам.

Мітрапаліт Андрэй падзякаваў таксама харыстым за іхны ўдзел у хоры, зазначыўшы, што хор адыгрывае вялікую ролю ў Багаслужбах, узбагачваючы іх. Затым Уладыка зьвярнуўся да прысутных з заклікам, каб яны заахвочвалі сваіх дзяцей прыймаць удзел у хоры. Дзякаваў харыстым і заступнік рэгента Ул. Літвінка.

У часе банкету прысутныя ўшанавалі 25-я ўгодкі сужэнства выдатнай харысткі Марыі Патапенка й ейнага мужа Аляксандра. Жадалі ім шмат шчасьця ў далейшым жыцьці, а ў канцы прапялі „Сто год!" Таксама былі ўшанаваныя імяніны кіраўнічкі жаноцкага хору Тацьцяны Кананчук, што прыпадалі ў гэты дзень. Пасьля абеду пяяліся беларускія песьні. Урачыстасьць закончылася агульнымі танцамі пад музыку на акардыёне былага кіраўніка аркестры „Палесьсе" Ул. Літвінкі.

КАЛЯДНАЯ ЯЛІНКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

Парахвіяльная Рада Парахвіі Жыровіцкае Божае Маці ў Кліўлендзе, як і мінулымі гадамі, наладзіла й ў гэтым годзе ялінку для дзяцей. Сьвята ялінкі адбылося ў нядзелю 12 студзеня ў царкоўнай залі вечарам. Урачыстасьць адчыніў старшыня Парахвіяльнай Рады й прывітаў прысутных дзяцей і старэйшых. Пасьля гэтага пачалася мастацкая праграма.

Першымі выступілі на сцэне калядоўшчыкі мясцовага Аддзелу Арганізацыі Беларуска-Амэрыканскай Моладзі ў складзе 18 асобаў. Пад акампаньямант акардэону Ул. Літвінкі яны вельмі зладжана выканалі чатыры беларускія калядкі. Тады выступіла наймалодшая ўдзельніца праграмы васьмігадовая Натальля Сьмірнова-Каляда, якая выканала на фартапіяне шэсьць беларускіх і амэрыканскіх калядак, прадэклямавала адзін верш і пратанцавала адзін танец, за што атрымала бурныя воплескі. Затым выступала танцавальная група моладзі ў нацыянальных касьцюмах пад кіраўніцтвам актыўнай сяброўкі маладзежнай арганізацыі Галіны Кананчук у складзе: Тані Літвінкі, Альжбеты Семянчук, Лёніка Васілеўскага й Янкі Валюкевіча. Яны ўдала выканалі народны танец „Мікіта".

У канцы Дзед Мароз раздаў дзецям падарункі, якіх гэтым разам было шмат: апрача падарункаў ад Парахвіяльнай Рады, былі яшчэ падарункі ад моладзі й старэйшых. Сьвята ялінкі закончылася пачастункам.

Сёлетняя ялінка для дзяцей і праграмаю, і колькасьцяй прысутных была шмат лепшая, чымся ранейшымі гадамі. І гэта дзякуючы руплівасьці й стараньням мясцовага Аддзелу Арганізацыі Беларуска-Амэрыканскай Моладзі на чале зь кіраўнічкай Марусяй Каваленка. Арганізацыя гэтая падрыхтавала калядоўшчыкаў, малодшую танцавальную групу, выдзяліла ад сябе Дзеда Мароза (Віктара Васілеўскага, які, хоць і гутарыў пабеларуску з амэрыканскім акцэнтам, але дзеці яго добра разумелі), паасобныя сябры падрыхтавалі падарункі адны другім. Галоўна моладзь прыцягнула на ялінку й шмат старэйшых, што заля была запоўненая.

ЗА ПЕРАВЫБАРЫ БУРМІСТРА ЧЫКАГА РЫЧАРДА ДЭЙЛІ

Бурмістр Чыкага Рычард Дэйлі ідзе да перавыбараў шосты ўжо раз на далейшы чатырохгадовы тэрмін. У Чыкага нядаўна заснаваўся Задзіночаны Камітэт Нацыянальнасьцяў за перавыбары Рычарда Дэйлі, у які ўваходзяць і беларускія прадстаўнікі ў складзе адзінаццаці асобаў пад кіраўніцтвам сп. В. Пунтуса, старшыні Беларускага Каардынацыйнага Камітэту ў Чыкага. Камітэт ветліва просіць усіх Беларусаў гораду Чыкага аддаць свае галасы за кандыдатуру Рычарда Дэйлі на г. зв. "Primary elections" (перадвыбарах), якія адбудуцца 25 лютага сёлета. Чародны выбар Рычарда Дэйлі бурмістрам Чыкага запэўніць і нам Беларусам большыя магчымасьці ў папулярызацыі нашага нацыянальнага імя і ўзмацненьні нашага ўдзелу ў змаганьні за свабоду нашага беларускага народу ў паняволенай Масквою бацькаўшчыне.

Бурмістр Рычард Дэйлі на працягу сваіх дасюлешніх кадэнцыяў на становішчы бурмістра гораду Чыкага заўсёды ставіўся зь вялікай сымпатыяй і спагадаю да паняволеных маскоўскім камунізмам народаў, у тым ліку й да нас Беларусаў. Значныя нацыянальныя дасягненьні Беларусаў Чыкага не маглі-б у гэткай ступені быць дасягнутыя, калі-б ня выдатная дапамога й падтрыманьне бурмістра Рычарда Дэйлі.

БЕЛАРУС НА ІНАЎГАРАЦЫІ ГУБЭРНАТАРА ОГАЁ

15 студзеня адбылася ў Кліўлендзе інаўгарацыя новавыбранага рэспубліканскага губэрнатара штату Огаё Джэмса Родза. Сярод высокіх гасьцей штату Огаё й прадстаўнікоў ад розных этнічных групаў прыймаў удзел у гэтай урачыстасьці ад Беларускага Рэспубліканскага Клюбу й арганізацыі БАЗА сп. Янка Раковіч. Сп. Янка Раковіч быў адмыслова запрошаны як ганаровы сябра Інаўгарацыйнага Камітэту. У залі вялікага гатэлю Оніл Гаўз адбылася ўрачыстасьць, у часе якой сп. Янка Раковіч меў добрую нагоду знаёміць прысутных зь Беларусяй і беларускай праблемай.

П. Б.

ІМША ПА ЮРКУ ВІЦЬБІЧУ Ў ЧЫКАГА

Згуртаваньне Беларусаў штату Іліной на ініцыятыву сп-ні Ванды Махнач замовіла сьв. імшу за супакой душы нядаўна памерлага сьв. пам. Юркі Віцьбіча. Імшу адправіў пры вялікім удзеле вернікаў 26 студзеня а. Янка Тарасэвіч у каталіцкай парахвіяльнай беларускай царкве Хрыста Збаўцы.

ШТО ЧУВАЦЬ?

Ці зойме Кірыла Мазураў месца Генэральнага Сакратара КПСС Брэжнева, калі гэты апошні зрачэцца або будзе адсунуты ад улады? Паводля амэрыканскага часапісу „Ньюзўік" (20. I. 75), не. Чаму? „Галоўная палітычная слабасьць Мазурава", піша часапіс, „што ён, як Беларус, мае абмежаную базу апору".

Праект выданьня падручніка пра нацыянальныя групы Амэрыкі абмяркоўваўся на нарадзе Выканальнага Камітэту Фэдэрацыі Нацыянальных Групаў Амэрыкі, што адбылася ў Вашынгтоне 17-18 сьнежня летась. Др. В. Кіпель, сябра Выканальнага Камітэту й старшыня аддзелу асьветы пры Фэдэрацыі, даў справаздачу аб праекце выданьня падручніка. Як старшыня Фэдэрацыі Рэспубліканскіх Нацыянальных Групаў штату Нью Джэрзі др. Кіпель меў колькі нарадаў у справе выданьня падручніка з кангрэсмэнам Дэрвінскім, ньюджэрзійскай кангрэсавай дэлегацыяй, а таксама із старшынём Нацыянальнага Камітэту Рэспубліканскае партыі спняй Мэры Люізай Сміт. Усе яны прызнаюць канечнасьць патрэбы выданьня падручніка пра нацыянальныя групы Амэрыкі, які, трэба думаць, выйдзе ў сьвет да 200-гадзьдзя Задзіночаных Штатаў.

Гадавікоў Беларускае Савецкае Энцыкляпэдыі выдавацца ня будзе — „мы не плянуем выдаваць штогоднікаў БелСЭ", сказаў карэспандэнту газэты „Літаратура й мастацтва" (29. XI. 74) заступнік галоўнага рэдактара БелСЭ Аляксандар Петрашкевіч. Усе салідныя энцыкляпэдыі сьвету, як ведама, гэтакжа, дарэчы, як і „Большая Советская Энциклопедия", выдаюць свае гадавікі, гэткім парадкам захоўваючы сваю актуальнасьць. Энцыкляпэдыя без гадавікоў адразу-ж па сваім выхадзе „старэе" й у шмат якіх выпадках траціць сваю карысьць. Гэтага, відаць, і хоча дамагчыся партыйна-русыфікатарская палітыка ў дачыненьні да Беларускае Савецкае Энцыкляпэдыі спачатку, абмежаваўшы тыраж БелСЭ да 25 тыс. экз. (на рэспубліку з жыхарствам 9,3 мілёну жыхарства), а цяпер перагарадзіўшы дарогу гадавіком БелСЭ.

Між іншага, пра зьмест адзінаццацёх тамоў БелСЭ (дванаццаты том будзе прысьвечаны поўнасьцяй БССР) Петрашкевіч сказаў гэтак: „У валзінаццатым томе, як і ў папярэдніх, мясцовы матар'ял займае больш як сорак працэнтаў аб'ёму".

Сэрыю лекцыяў пра Беларусь і нацыянальныя дачыненьні ў Савецкім Саюзе ў сярэдніх школах гор. Балтымору ў штаце Мэрылэнд правёў мгр. Васіль Мельяновіч. Як даведваемся ад прадстаўніка аддзелу Народнае Асьветы на акругу Балтымор, аддзел робіць захады, каб пытаньні нацыянальных узаемадачыненьняў у Савецкім Саюзе сталіся часткаю абавязкавае праграмы навучаньня ў сярэдніх школах штату Мэрылэнд.

Вользе Корбут у амэрыканскім месячніку „Сэвэнтын" (за люты сёлета) прысьвечаны цэлы артыкул з мноствам ілюстрацыяў. Фатаграфія Вольгі зьмешчаная таксама на вокладцы нумару.

Трэйцяя беларусаведная лекцыя на Ратгерскім у-це др. Я. Запрудніка адбылася 30 студзеня сёлета на тэму „Этнічнае паходжаньне беларускага народу". На лекцыі было чалавек 25 моладзі й старэйшых. Наступная лекцыя на тэму сучаснае нацыянальнае сьведамасьці Беларусаў адбудзецца ў сакавіку.

На сьвяткаваньні Дня Незалежнасьці Ўкраіны ў гор. Пасэйку, штат Нью Джэрзі, як і папярэднімі гадамі, сёлета ўзяў удзел інж. Э. Ясюк, як прадстаўнік беларускіх арганізацыяў акругі Пасэйку. Зь вялікай прыхільнасьцяй было сустрэтае выступленьне інж. Э. Ясюка на вялікай дэманстрацыі Ўкраінцаў у Пасэйку 26 студзеня, на якой прысутнічалі таксама бурмістры колькіх суседніх гарадоў ды шмат прадстаўнікоў штатных уладаў. „Супольнасьць мэты нашых народаў і супольнасьць шляху да дзяржаўнае незалежнасьці — зарука нашае перамогі", — закончыў сваю прамову інж. Э. Ясюк.

Беларускія календары на 1975 год выйшлі напрыканцы леташняга году ў Аўстраліі й ЗША. У Амэрыцы, у гор. Гайлэндпарку, штат Нью Джэрзі, выйшаў насьценны каляндар (выданьне прыходу БАПЦ). Каляндар мае беларускую нацыянальную эмблему „Пагоню" й прымацаваны да каляровага абраза з малюнкам Хрыстовага Нараджэньня.

„Беларускі Праваслаўны Каляндар" у форме кнігі выйшаў у Аўстраліі ў Мэльбурне. У ім пададзеныя малітвы, сьвятцы, тлумачэньні багаслужбаў, ды гістарычны й літаратурны матар'ял: артыкул пра жаноцкія манастыры на Беларусі, зь гісторыі рэлігіі на Беларусі, гістарычная хроніка, вершы Янкі Купалы й іншых беларускіх паэтаў, практычныя парады.

Беластоцкі „Беларускі Каляндар на 1975 год" між іншых матар'ялаў зьмяшчае ў сабе артыкул: А Чачугі пра дзекабрыстых і прамяністых на Беласточчыне; С. Яновіча пра ролю Варшавы ў гісторыі беларускае культуры; В. Рудчыка пра Беларусь і Беларусаў у творчасьці Адама Міцкевіча; М. Гайдука пра цэнтральныя агляды „Песьня-74" і тэатральныя калектывы: Аляксандры Бэргман пра Беларускую Сялянска-Работніцкую Грамаду; інтэрвію із старшынём Галоўнае Управы Беларускага Грамадзка-Культурнага Таварыства Мікалаем Самоцікам ды іншыя цікавыя артыкулы й матар'ялы.

Газэта „Ніва", што паведаміла пра выхад „Календара" (26. I. 75), падае сваім чытачом адрыс, на які трэба зварачацца, каб выпісаць каляндар:

BHKT
Bialystok
ul. Warszawska II
Poland.

СПАТКАНЬНЕ ЗЬ ВІЦЭ-ПРЭЗЫДЭНТАМ

Др. Вітаўт Кіпель, як старшыня Фэдэрацыі Нацыянальных Рэспубліканскіх Групаў („Клюбаў") штату Нью Джэрзі, уваходзіў у склад 12-асабовае дэлегацыі на сустрэчы зь Віцэ-Прэзыдэнтам ЗША Нэлсанам Ракафэлерам, што адбылася 30 студзеня сёлета ў гор. Морыстаўне. Пасьля фармальнасьцяў вітаньня і ўзаемнага азнаямленьня із сп. Ракэфэлерам сябры дэлегацыі мелі магчымасьць паінфармаваць Віцэ-Прэзыдэнта пра дзялянкі свае дзейнасьці.

Др. Кіпель паінфармаваў пра дзейнасьць Фэдэрацыі Нацыянальных Рэспубліканскіх Групаў, пра праблемы й пагляды паасобных нацыянальнасьцяў, што ўваходзяць у Фэдэрацыю. На тую-ж тэму прайшлі гутаркі й з кангрэсмэнамі М. Рынальда й М. Фэнўік, што суправаджалі Віцэ-Прэзыдэнта. Др. Кіпель паінфармаваў іх, між іншага, што ў іхных выбарчых акругах жыве колькі тысячаў Беларусаў.

У натоўпе гледачоў каля аэрадрому ў часе прыезду Віцэ-Прэзыдэнта Ракэфэлера вызначаліся сваймі патрыятычнымі лёзунгамі розныя нацыянальны групы. Як адзначыў др. Кіпель пасьля гутаркі зь Віцэ-Прэзыдэнтам, сп. Н. Ракафэлер добра азнаёмлены з нацыянальнымі пытаньнямі ды мае вельмі прыхільнае ўражаньне пра арганізаванасьць і актыўнасьць нацыянальных рэспубліканскіх групаў штату Нью Джэрзі.

ЗЬ СЯМЕЙНАЕ ХРОНІКІ

5 кастрычніка адбылося вясельле Марыянны Жызьнеўскай, вельмі актыўнай сяброўкі Арганізацыі Беларуска-Амэрыканскай Моладзі й танцавальнага гуртка, з Марцінам Эндэрсонам з Чыкага. Абрад шлюбу выканаў у беларускай царкве Хрыста Збаўцы а. Уладзімер Тарасэвіч. На вясельным прыняцьці сабралася шматколькасная беларуская грамада, прыяцелі й радня маладой пары з Чыкага, а таксама радня маладой з Монтрэалю ў Канадзе. Бацькі маладой Нікодым і Ганна Жызнеўская, як і ейныя браты Вальтэр і Юрка ды сястра Лілія вельмі актыўныя ў беларускім грамадзкім і царкоўным жыцьці ў Чыкага, а бацька Марыянны зьяўляецца кіраўніком беларускіх радыяперадачаў „Нёман" у Чыкага на працягу ўжо 14-ёх год.

ПАПРАЎКА

У № 212 „Беларуса" на бач. 3-яй у зацемцы „Залаты Юбілей Ашавы" было памылкова надрукавана, што даст. Эд Бродбэнт ёсьць лідэрам фракцыі НДП у Ашаве. У запраўднасьці-ж даст. Эд Бродбэнт зьяўляецца фэдэральным паслом НДПартыі ад Ашавы, як і ёсьць лідэрам фракцыі НДП у фэдэральным парляманьце ў Атаве.

У БЕЛАРУСАЎ КАНАДЫ

ДЗЕНЬ ГЭРОЯЎ Ў ТАРОНЬЦЕ

Угодкі слаўнага Слуцкага Збройнага Чыну й Дзень Гэрояў Беларусі адзначаліся беларускай грамадзкасьцяй Таронта й аколіцаў супольна ў нядзелю 24 лістапада. У гэты дзень раніцой былі адслужаныя ў вабедзьвюх беларускіх праваслаўных цэрквах у Тароньце ўрачыстыя сьв. Літургіі й Паніхіды за ўсіх, што аддалі сваё жыцьцё за Беларусь. Падчас паніхідаў стаялі ганаровыя варты із сьцягамі. Уладыка Мікалай (БАПЦарква сьв. Кірылы Тураўскага) і а. Павал Вялікі (БПЦарква сьв. Эўфрасіньні Полацкай) глыбака ўзрушылі ўсіх прысутных вернікаў сваймі чулымі патрыятычнымі казанямі.

Урачыстасьць супольнага сьвяткаваньня Дня Гэрояў адбылася ў Залі БР-ГЦ (у паразуменьні з КК-БК чарга гэтым разам быць гаспадарамі ўрачыстасьці выпадала для ЗБК), якой кіраваў старшыня Галоўнай Управы ЗБК К. Акула. Вельмі цешыла й вялікая колькасьць прысутных у залі. Пасьля ўступных словаў сп. М. Ганька, пры ганаровай варце із сьцягамі сп.сп. Т. Курбата й Ул. Целеша, быў зачытаны сымбалічны апэль-сьпісак з прозьвішчамі тых, хто загінуў, каб жыла Бацькаўшчына, а ўсе прысутныя адказвалі: „Загінуў за волю Бацькаўшчыны!" З асноўным дакладам на тэму дня выступіў д-р Яўхім Скурат, прыбыўшы адмыслова з далёкага Вэлвіла. Гэта ўзапраўды быў цікавы й на высокім узроўні даклад. У ім дакладчык давёў, што на працягу многіх стагодзьдзяў беларускі народ даў ня сотні й ня тысячы гэрояў, але што гэроем быў увесь беларускі народ.

Урачыстасьць закончылася праяньнем жалобнага маршу „Сьпі пад курганам гэрояў" і пакінула па сабе вельмі глыбокае ўражаньне.

Хвядос Прылепскі

НАВАГОДНІ БАЛЬ

Вельмі ўрачыста й весела быў сустрэнуты Новы 1975 Год у аўторак 31 сьнежня ў залі БР-ГЦ у Тароньце адмысловым Навагоднім Балем пад музыку аркестры Віктара Родзіна й багатай гарачай вячэрай. Сюды зьехаліся суродзічы зблізка й здалёку: з Ашавы, Бурлінгтону, Гамільтону, Брантфарду й іншых мясцовасьцяў, каб супольна й радасна правесьці вечар ды пажадаць адзін аднаму шмат дабра й шчасьця на будучыню. Шмат і добра папрацавала ўправа ЗБК, што спрычынілася да ўдачы вечару. Роўна апоўначы старшыня Галоўнай Управы ЗБК К. Акула коратка прывітаў усіх прысутніх з Новым Годам ды пажадаў ім шмат шчасьця, здароўя й удачаў у Новым Годзе, які напатыкаецца зь немалымі эканамічнымі праблемамі ў цэлым сьвеце. Затым пагасла сьвятло й пачаліся традыцыйныя навагоднія вітаньні.

СЬВЯТА ЯЛІНКІ

І сёлетнімі калядными сьвятамі парахвіяне царквы сьв. Эўфрасіньні Полацкай у Тароньце парупіліся пра зарганізаваньне Сьвята Ялінкі для сваіх дзетак. Днём гэтым сталася нядзеля 12 студзеня, калі ў парахвіяльнай залі, адразу пасьля Божае Службы, зыйшліся ўсе пакаленьні суродзічаў, каб разам пасьвяточнаму адзначыць гэтае сьвята. Старэйшыя ўселіся за багата застаўленымі ўсякай емінай сталамі, а дзетак месца было каля ялінкі, хоць і яны мелі свае сталы зь ежай таксама.

Неўзабаве пачалася праграма ў выкананьні вучняў і вучаніцаў суботняе беларускае школкі, у якую ўвайшло харавое пяяньне калядак „Неба і Зямля", „Ночка-цуд", „Елачка наўкола" і колькі песьняў у ангельскай мове. Затым адбыўся шумлівы карагод усёй дзетвары навокала ялінкі ў чаканьні на зьяўленьне Дзеда Мароза з падарункамі. І вось раптам ён тут! Усё заварушылася, загудзела, узрадавалася, бо-ж ён (Язэп Пітушка старэйшы) з сабою нёс вялікі й цяжкі мех, напоўнены падарункамі. Праграмаю ўмела кіравалі Айцец і Матушка Вялікія й А. Некрашэвіч, зь якой усе былі моцна задаволеныя.

А. -віч

СУСТРЭЧА НОВАГА ГОДУ Ў НЬЮ ДЖЭРЗІ

Сустрэча Новага Году — бадай адзінае сьветлае сьвята, пакінутае бальшавікамі народу на нашай Бацькаўшчыне. Таму людзі ўрачыста й хораша рыхтуюцца да яго. Бадай кажная сам'я купляе сьвяточную ялінку, сапраўдную, сьвежую, толькі зь лесу. Плаціцца за ялінку 5-10 рублёў, гэта з заработку каля сотні рублёў на месяц, але хіба-ж гэта выдаткі, калі чакаеш на гэтае сьвята цэлы год. Сьнег рыпіць пад ботамі ў людзей, што бегаюць ад аднаго магазыну да другога, каб дастаць чаго-небудзь нязвычайнага, або й нат самага звычайнага для сям'і. Талы, незадоўга да поўначы вуліцы неяк раптам пусьцеюць. Значыцца, пачаліся ўрачыстыя праводзіны Старога Году. Цікава, што жывучы цэлы год пад няўсонай апекай „роднае" камуністычнае партыі, людзі зусім забываюцца на гэтыя клопаты ў навагоднюю ноч, успамінаюць самае лепшае, што адбылося на працягу адыходзячага году. У такія сьвяты не прынята ісьці ў вялікія кампаніі, зьбіраюцца, звычайна, толькі сем'і або самыя блізкія сябры. Дзеці больш за ўсё радыя, знайшоўшы на ялінках жоўценькія духмяныя мандарынкі, дарослыя бавяцца празрыстаю гарачаю вадкасьцяй, якая пэўны час трымаецца ў маразілцы. Роўна а 12 у столь страляюць коркі з бутэлек шампанскага. Няўпэўненасьць у заўтрашнім дні выклікае ў людзей большую веру ў розныя прыкметы. Таму на бацькаўшчыне нашай, якія-б нястачы ні мелі людзі на працягу году, але Новы Год сустракаецца шыкоўна, бо ёсьць прыкмета: як сустрэнеш Новы Год, такім будзе й увесь год.

Мне як новаму чалавеку ў Амэрыцы, прыемна было сустракаць Новы Год у сваёй беларускай грамадзе, у тым самым сямейным коле, толькі крыху павялічаным недзе да 300 асобаў. Тут запраўды крыху ўсё інакш: вузкасямейнае сьвята — гэта Каляды, а ў ноч пад Новы Год людзі зьбіраюцца з далёкіх мясьцінаў, каб сутрэцца, перакінуцца весткамі, успомніць былыя часы. Вядзе рэй на гэтых навагодніх балях звычайна моладзь. Так было й гэтым разам. Старэйшыя больш сядзелі пры сталох, гутарылі, моладзь скакала ад самых мадэрных танцаў да такіх далёкіх і адначасна блізкіх, як Лявоніха, або полька-трасуха. Заля Шака, добра ведамая ўсім жыхаром Саўт Рывэру, Беларусам і неБеларусам. Гаспадары ейныя, браты Арцюшэнкі, самі Беларусы, і таму зь вялікай прыемнасьцяй аддалі яе пад сьвяточную сустрэчу.

Седзячы ў залі й назіраючы сьвяточна апранутых землякоў, жанчынаў і дзяўчатаў у даўгіх дэкальтаваных сукенках, дзяцюкоў у ладна скроеных касьцюмах, мільганула ў маёй галаве горкая думка за свой народ. Неяк ужо гістарычна так склалася, толькі народзіцца ў беларускім народзе інтэлігенцыя толькі зародзіцца ядро, здольнае павесьці народ да свайго самавызначэньня, і тут здараецца нейкая навала ды абезгалаўляе народ наш, і зноў трэба чакаць дзесяцігодзьдзі, пакуль вылучыцца ды высьпее новая інтэлігенцыя. А тут вось у залі Шака, у далёкай Амэрыцы, сотні, а побач, у залі каля царквы сьвятое Еўфрасіньні, таксама сотні сьведамых Беларусаў, Беларусаў, якія шмат-бы добрага зрабілі для свайго народу (і нат шмат і цяпер робяць), каб не бальшавіцкая навала на нашай зямельцы.

Мы прыехалі на навагодны баль, як госьці, на ўсё гатовае. Але нехта-ж арганізоўваў гэты баль, нехта-ж траціў свой час каля гарачае пліты, каб людзі мелі гарачую закусь. Вось гэтымі дабраахвотніцамі й сталіся якраз спадарыні Ханяўка, Станяшэк, Гутырчык, Азарка, Бойчук. Трэба сказаць, што аддзел БАЗА й аддзел АБАМ у Нью Джэрзі добра папрацавалі, каб арганізаваць навагодны баль у залі Шака. Была разыйграная лятарэя ў карысьць часапісу „Беларуская Моладзь" ды лятарэя Згуртаваньня Беларуска-Амэрыканскіх Вэтэранаў.

Хацелася-б падзякаваць і арганізатарам і ўдзельнікам гэтае сустрэчы Новага 1975 Году.

Алесь Вожык

ЦІКАВАЯ ЗНАХАДКА

Др. В. Кіпелю ўдалося нядаўна знайсьці ў фондах Ньюёркаўскае Публічнае Бібліятэкі ў брытанскім часапісе „Фольклёр" з 1914 году вялікі артыкул пра беларускія народныя песьні. У артыкуле (аўтары: Г. Іваноўская й Г. Онслоў) каля чатырох дзесяткоў песьняў з нотамі й ангельскімі перакладамі тэкстаў. Тады ўжо, між іншага, абмяркоўвалася пытаньне перакладу нашага нацыянальнага назову ў ангельскую мову. Аўтары пісалі:

"The White Ruthenians ... sometimes called Byelorusses or White Russians, but incorrectly, since no White Ruthenian would ever allow himself to be called by a name which would imply that he was Russian."

НА ВЫДАВЕЦКІ ФОНД "БЕЛАРУСА"

За папярэдні пэрыяд (студзень 1975) паступілі ў касу нашае газэты падпіска й наступныя ахвяры на Выдавецкі Фонд „Беларуса":

I. ЗША:

А. Прыслана беспасярэдня ў Рэдакцыю:

1. Праф. Т. Бэрд	$ 34.00
2. М. Белямук	30.00
3. Л. і Ул. Брылеўскія	30.00
4. Д-р В. Рамук	25.00
5. Д-р А. Вярбіцкі	20.00
6. В. і М. М.	20.00
7. А. Русак	20.00
8. С. Татарыновіч	20.00
9. Я. Арцюх	15.00
10. Н. Орса	15.00
11. С. Шабовіч	12.00
12. А. Міцкевіч	10.00
13. А. Махноўская	10.00
14. М. Аблажэй	10.00
15. Я. Юхнавец	10.00
16. К. Браўн	10.00
17. А. Вазноніс	10.00
18. К. Шэлест	10.00
19. Ул. Курыла	10.00
20. Я. Пазьняк	10.00
21. М. Ягаўдзік	10.00
22. І. Мікуліч	10.00
23. Я. Крэсла	10.00
24. Я. Пятроўскі	10.00
25. М. Х.	10.00
26. А. Леўчук	6.00
Разам:	**$387.00**

Б. Сабрана сп. А. Стрэчанем сярод Беларусаў Кліўленду:

1. С. Карніловіч	$10.00
2. К. Маталіцкі	10.00
3. В. Сяргіевіч	10.00
Разам:	**$30.00**

II. КАНАДА:

Сабрана сп. А. Маркевічам сярод Беларусаў Канады:

1. М. Ганько	$12.00
2. М. Пракопчык	12.00
3. Д-р Я. Скурат	10.00
4. С. Шульга	10.00
5. Клюб „Пагоня"	10.00
6. М. Сільвановіч	10.00
7. В. Іваноўскі	10.00
8. А. Хрэноўскі	10.00
9. В. Гуцька	10.00
10. Я. Бурдзь	10.00
11. М. Такушэвіч	10.00
12. С. Шыкалюк	10.00
13. М. Янцэвіч	6.00
4. Я. Выова	5.00
Разам:	**$135.00**

III. АЎСТРАЛІЯ:

А. Прыслана беспасярэдня ў Рэдакцыю:

1. П. Трысмакоў падпіска й за індывуальны продаж газэты	$ 33.80
2. К. Станкевіч	13.00
3. Ул. Акавіты	13.00
Разам:	**$ 59.80**

Б. Сабрана сп. Н. Ніканам сярод Беларусаў Мэльбурну .... $ 140.00

IV. НЯМЕЧЧЫНА:

1. С. Гох	$8.20

V. ЗВАРОТ КОШТАЎ ЗА КЛІШЫ:

1. ККБК	$30.00
2. Д-р В. Рамук	10.00
3. А. Маркевіч	10.00
4. Парахвія БАПЦ у Кліўлендзе	6.00
Разам:	**$56.00**

Усяго разам: $ 816.00

Усім тм,, што прыслалі грошы, Рэдакцыйная Калегія „Беларуса" выказвае шчырае беларускае дзякуй!